

Analýza spotřebitelských úvěrů pro retailovou klientelu

Tereza Fialová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

Akadémický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tereza Fialová**
Osobní číslo: **M17239**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Analýza spotřebitelských úvěrů pro retailovou klientelu**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definice cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Proveďte literární průzkum a zpracujte podklady týkající se oblasti spotřebitelských úvěrů.

II. Praktická část

- Analyzujte současnou nabídku spotřebitelských úvěrů.
- Proveďte srovnání ukazatele RPSN u poskytovaných úvěrů, srovnání výhod a nevýhod, popište parametry a vyhodnotte případná rizika pro spotřebitele.
- Zpracujte návrhy a formulujte závěrečná doporučení pro potenciální zájemce o čerpání spotřebitelských úvěrů.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- ČERNOHORSKÁ, Liběna. *Komplexní pohled do bankovního světa*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015, 170 s. ISBN 978-80-7395-863-3.
- LIŠKA, Petr. *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 214 s. ISBN: 978-80-7478-510-8.
- MISHKIN, Frederic S. *The economics of money, banking, and financial markets*. Eleventh edition. Boston: Pearson, 2016, 724 s. ISBN 978-12-9209-418-2.
- REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2012, 423 s. ISBN 978-80-7261-279-6
- TEPLÝ, Petr. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha: Karolinum, 2013, 198 s. ISBN 978-80-2462-287-3.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Radka Daňová**
Ústav financí a účetnictví

Datum zadání bakalářské práce: **15. ledna 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2021**

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípustí-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na analýzu spotřebitelských úvěrů v České republice se zaměřením na retailovou klientelu. V teoretické části je formulována charakteristika spotřebitelských úvěrů a průběh poskytnutí spolu s uvedením možných rizik souvisejících s touto problematikou. Spotřebitelské úvěry jsou v dnešní době velmi významnými bankovními produkty, zájem o ně stoupá a na trhu je velice silná konkurence. Z tohoto důvodu je hlavním cílem bakalářské práce analyzovat spotřebitelské úvěry pro retailové klienty ve vybraných bankách v České republice a vybrat ten nejvhodnější produkt pro potenciálního žadatele. Praktická část je zaměřena na porovnání jednotlivých úvěrů u vybraných bank, následný výběr toho pro žadatele nejvýhodnějšího a podrobení tohoto produktu nákladové a rizikové analýze s ohledem na dnešní bankovní trh.

Klíčová slova: banka, spotřebitelský úvěr, retailová klientela, úroková sazba, zadluženost, riziko

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on the analysis of consumer loans in the Czech Republic with a focus on retail clients. The theoretical part formulates the characteristics of consumer loans and the course of provision, along with an indication of possible risks related to this issue. Consumer loans are very important banking products today, interest in them is growing and there is very strong competition in the market. For this reason, the main goal of the bachelor thesis is to analyze consumer loans for retail clients in selected banks in the Czech Republic and select the most suitable product for potential applicants. The practical part is focused on the comparison of individual loans at selected banks, the subsequent selection of the most advantageous for applicants and the submission of this product to cost and risk analysis with respect to today's banking market.

Keywords: bank, consumer credit, retail clientele, interest rate, indebtedness, risk

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	11
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1. BANKOVNÍ SYSTÉM V ČR	13
1.1 DRUHY BANKOVNÍCH OBCHODŮ	14
1.1.1 Aktivní a pasivní obchody.....	15
2 SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY	16
2.1 HISTORICKÝ VÝVOJ SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	17
2.2 CHARAKTERISTIKA SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	17
2.3 PRÁVNÍ ÚPRAVA SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	19
2.4 POSKYTOVATELÉ SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	21
2.5 ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	21
2.6 ÚČEL SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	22
2.7 ŽADATEL SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	23
2.8 VÝŠE SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ.....	23
2.9 ČERPÁNÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU.....	24
2.10 SPLATNOST SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU.....	25
3 PROCES POSKYTOVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU	27
4 BANKOVNÍ RIZIKA	28
4.1 ÚVĚROVÉ (KREDITNÍ RIZIKO).....	28
4.2 TRŽNÍ RIZIKO.....	29
4.3 LIKVIDITNÍ RIZIKO.....	30
4.4 KAPITÁLOVÉ RIZIKI.....	31
5 ÚVĚROVÉ REGISTRY	32
5.1 BANKOVNÍ REGISTRY.....	33

5.2	NEBANKOVNÍ REGISTRY	33
6	SHRNUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	34
II	PRAKTICKÁ ČÁST.....	35
7	AKTUÁLNÍ STAV SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU NA TRHU V ČR.....	36
7.1	OBJEM POSKYTNUTÝCH SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚRŮ PODLE ÚČELU A ZPŮSOBU POŘÍZENÍ V LETECH 2018-2020.....	36
7.2	ÚROKOVÁ SAZBA.....	38
7.2.1	Průměrná úroková sazba v letech 2018-2019.....	39
7.3	ZADLUŽENOST DOMÁCNOSTÍ V LETECH 2018-2020.....	40
7.4	MAKROEKONOMICKÉ FAKTORY.....	41
7.4.1	Nezaměstnanost.....	41
7.4.2	Inflace.....	42
8	VYBRANÉ BANKY.....	45
8.1	ČESKÁ SPOŘITELNA.....	45
8.1.1	Základní údaje.....	45
8.1.2	Spotřebitelské úvěry České spořitelny.....	46
8.2	KOMERČNÍ BANKA.....	48
8.2.1	Základní údaje.....	48
8.2.2	Spotřebitelské úvěry komerční banky.....	48
8.3	ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA.....	49
8.3.1	Základní údaje.....	49
8.3.2	Spotřebitelské úvěry Československé obchodní banky.....	50
9	MODELOVÝ PŘÍKLAD.....	51
9.1	MODELOVÝ PŘÍKLAD 1.....	51
9.1.1	Žadatel spotřebitelského úvěru.....	51
9.1.2	Analýza rozpočtu.....	51

9.1.3	Nastavení parametrů spotřebitelského úvěru.....	52
9.1.4	Porovnání spotřebitelského úvěru.....	53
9.2	MODELOVÝ PŘÍKLAD 2.....	54
9.2.1	Žadatel spotřebitelského úvěru	54
9.2.2	Analýza rozpočtu	54
9.2.3	Nastavení parametrů spotřebitelského úvěru	56
9.2.4	Porovnání spotřebitelského úvěru	56
9.2.5	Spotřebitelský úvěr u nebankovní instituce.....	57
10	NÁVRHY A DOPORUČENÍ.....	58
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	64
	SEZNAM TABULEK.....	65

ÚVOD

Spotřebitelské úvěry v dnešní dynamické době znamenají pro každého klienta banky způsob, jak pohodlně a rychle financovat deficit rozpočtu v daný okamžik, koupit zboží, financovat rekonstrukci bytu či domu, nákup automobilu. Cena úvěrů je nyní poměrně nízká díky nízkým úrokovým sazbám, které jsou na trhu nabízeny. O spotřebitelský úvěr lze dnes zažádat u každé banky na českém bankovním trhu, nebo u nebankovních institucí, kterých je na českém trhu velké množství.

V dnešní době není problém získat úvěr na cokoli, jak můžeme sledovat v posledních letech, kdy se poskytování úvěrů stalo téměř trendem. Jelikož se české ekonomice relativně daří, důvodů je několik – například nízké úrokové sazby, nízká nezaměstnanost, lidé se nebojí utracet své peníze. V dobách nízkých úrokových sazeb, stabilního příjmu a pevného zdraví je tedy i splácení úvěru jednoduché.

Je ale třeba si pečlivě zvolit svého „partnera“ pro finanční výpomoc. Vždy se můžeme dostat do finančních potíží a jsou instituce, které se nezajímají, jak peníze splatíme a jsou poté banky, které nám s platbou v případě nenadálých událostí počkají. Stejně tak, nám při podpisu smlouvy o úvěru někde podmínky řádně vysvětlí a upozorní na všechna rizika, ale jinde jsou spokojeni, že mají na papíře náš podpis a už je nezajímá, jestli jsme všemu porozuměli a víme, jak taková půjčka funguje.

Důležitým aspektem jsou také poplatky. Ty najdeme téměř všude. Přece, kdo by půjčoval peníze jen tak z dobré vůle? I samy banky potřebují nějak na této výpůjčce vydělat. A proto jsou tady poplatky za zprostředkování, za vedení úvěrového účtu, ale poté například i poplatky za povinné pojištění, pokud je potřeba, nebo například poplatky za mimořádnou splátku.

Tato práce bude zaměřena na analýzu vybraných bank, které u nás v České republice již mají nějaké postavení, a když se řekne jejich jméno, každý ví, kde v jeho městě se tato banka nachází, jaké je její logo a často i jakou zrovna vysílají reklamu v televizi. Bude se jednat o Českou spořitelnu, Komerční banku a Československou obchodní banku.

Bakalářská práce je rozdělena na 2 části: teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá stručným popisem bankovního trhu v ČR a vývojem bankovníctví, dále popisuje základní pojmy týkající se spotřebitelských úvěrů. Zaobírá se popisem průběhu získání spotřebitelského úvěru a poukazuje na rizika hrozící bankám.

Praktická část je zaměřena na analýzu dnešního trhu spotřebitelských úvěrů v ČR zahrnující objem poskytnutých úvěrů, vývoj úrokových sazeb, zadluženost a vliv makroekonomických ukazatele. Dále udává základní informace o vybraných bankách sloužící k následné analýze nabídky spotřebitelských úvěrů. Tato analýza je podkladem pro výběr vhodného produktu určeného modelovým žadatelům. Nejvýhodnější nabídka je poté podrobena nákladové a rizikové analýze a na závěr je podáno doporučení dalším potenciálním žadatelům o spotřebitelský úvěr.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem práce je analyzovat spotřebitelské úvěry pro retailové klienty v České republice nabízené v dnešních dnech na našem trhu.

Mezi vedlejší cíle patří zpracování literární rešerše, podávající detailní vysvětlení tématu, které je nezbytné pro vypracování praktické části bakalářské práce. Samotná teoretická část bude obsahovat zpracování literatury týkajících se základních pojmů a problematiky bankovníctví, spotřebitelských úvěrů, průběhu získání takového úvěru, uvedení rizik, která mohou nastat. Jedním z cílů praktické části bude, kromě analýzy dnešní nabídky spotřebitelských úvěrů, charakteristika vybraných známých českých bank, analýza jimi nabízených produktů a následná nákladová a riziková analýza nejlepšího spotřebitelského úvěru.

Při zpracování teoretické části práce bude využito při podávání informací o spotřebitelských úvěrech literárních zdrojů, českých, i zahraničních. Použito bude také internetových zdrojů. Praktická část se bude věnovat sběru dat a informací, spolu s pozorováním, kterých bude využito pro rozbor jednotlivých ukazatelů na bankovním trhu, jako jsou vývoj úrokových sazeb a další. Budou pozorovány v letech 2018 – 2020.

V praktickém modelovém příkladu budou pozorovány a porovnávány 3 vybrané banky. Zaměření průzkumu bude na retailové klienty – fyzické osoby. Informace, které banky poskytují v rámci nabídky spotřebitelských úvěrů, budou následně analyzovány, zhodnoceny a bude vybrána nejlepší varianta pro možného budoucího žadatele. K analýze bude využito internetových stránek vybraných bank a stránek zabývajících se problematikou spotřebitelských úvěrů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BANKOVNÍ SYSTÉM V ČR

Bankovní systém určitého státu je souhrn bank včetně poboček zahraničních bank působících na území daného státu. Do bankovního systému nepatří pouze banky, ale též speciální instituce (např. stavební spořitelny a družstevní záložny). (Černohorská, 2015, s. 12)

Hlavním úkolem je zprostředkovávat finanční prostředky mezi subjekty, které těchto prostředků mají dostatek, a mezi těmi, kteří nedisponují dostatečným množstvím finančních prostředků. (Belás, 2013, s. 162)

Dnešní centrální banky fungují úplně jinak než ty, kterým jsme tak začali říkat kdysi. Například mají nezávislejší pozici. Netisknou peníze a obvykle omezují banky v tom, aby to dělaly. Krotí inflaci, když roste nad jejich cíl. (Stroukal, 2019, s. 380)

Moderní bankovní systémy ve vyspělých zemích jsou založeny na dvoustupňovém principu. Dvoustupňový bankovní systém spočívá na institucionálním oddělení makroekonomické funkce, kterou zabezpečuje centrální banka, a mikroekonomické funkce, která je doménou sítě komerčních bank. Hlavním cílem centrální banky je zabezpečování měnové (popř. cenové) stability, obchodní banky naopak provádějí svou činnost na podnikatelském principu, s cílem dosahovat zisk. (Revenda, 2012, s. 88)

Mezi úkony, které centrální banka vykonává, se řadí:

- emise bankovek a mincí,
- řízení platebního styku, peněžního oběhu, zúčtování bank a péče o jejich plynulý průběh a hospodárnost
- zajišťování bezpečnosti a efektivnosti platebních systémů,
- provádění měnové politiky,
- vykonávání bankovního dohledu nad činností obchodních bank. (Kalabis, 2012, s. 9)

V současných bankovních systémech převládá model univerzálního bankovního bankovníctví. Je založen na tom, že banky mohou poskytovat celou paletu bankovních produktů, to znamená jak klasické produkty komerčního bankovníctví (zejména přijímání vkladů, poskytování úvěrů, zprostředkování platebního styku), tak i produkty investičního bankovníctví (zejména emisní obchody, obchody s cennými papíry, depotní obchody, majetkovou správu aktiv, zprostředkování fúzí a akvizic). (Revenda, 2012, s. 88)

Bankovní systém v České republice jako členské země EU je determinován principy, které jsou obsaženy ve směrnicih EU upravujících jednotně v rámci EU činnost a regulaci bank. (Revenda, 2012, s. 88)

Centrální bankou České republiky je Česká národní banka. Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Česká národní banka dále pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a obecné hospodářské politiky v Evropské unii se záměrem přispět k dosažení cílů Evropské unie. (Lipovská, 2018, s. 224)

Rozhodující podíl na českém bankovním trhu zaujímá skupina čtyř velkých univerzálních bank (Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., Komerční banka, a. s. a Unicredit, a. s.).

Vedle univerzálních bank působí na českém trhu i specializované banky – stavební spořitelny. Jejich vznik je vázán na udělení bankovní licence, okruh jejich činnosti je však omezen výhradně na tzv. stavební spoření a související produkty. To znamená, že přijímají účelové vklady a v návaznosti na tyto vklady a při splnění stanovených podmínek poskytují účelové stavební úvěry. (Revenda, 2012, s. 89)

Určitý význam v českém bankovním systému mají i pobočky zahraničních bank.

Za součást bankovního systému je třeba považovat i spořitelni a úvěrní družstva (družstevní záložny), která však naše legislativa za banky nepovažuje, protože podléhají speciálnímu zákonu. (Revenda, 2012, s. 89)

Spotřebitelské úvěrování je upraveno zákonem č. 145/2010 Sb. – Zákon o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. V paragrafu č.1 uvedeného zákona je uvedeno toto vymezení spotřebitelského úvěru. (Zákon č. 257/2016 Sb.)

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje některá práva a povinnosti související s odloženou platbou, půjčkou, úvěrem nebo jinou obdobnou finanční službou poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkovatelem (dále jen „spotřebitelský úvěr“). (Zákon č. 257/2016 Sb.)

1.1 Druhy bankovních obchodů

Bankovními obchody lze rozumět smlouvy uzavírané bankami při jejich podnikatelské činnosti a na základě těchto smluv vznikající závazky.

Obchodování banky lze promítnout stejně jako u ostatních podniků na její rozvaze, která se skládá ze strany aktiv (aktivních obchodů) a ze strany pasiv (pasivních obchodů). (Kalabis, 2012, s. 13)

Bankovních obchodů pasivních a aktivních se vyskytují bankovní obchody zpravidla označované jako přidružené, např. zajišťující zprostředkování plateb a oběhu peněz (smlouva o inkasu, o akreditivu apod.). (Liška, 2014, s. 39-40)

1.1.1 Aktivní a pasivní bankovní obchody

Jako pasivní bankovní obchody označujeme ty, v nichž banka má postavení dlužníka. Jde o obchody, na základě nichž banka získává peněžní prostředky pro svoji obchodní podnikatelskou činnost. Takovými bankovními obchody jsou zejména smlouvy o účtu nebo emise dluhopisů. (Liška, 2014, s. 39)

Pasivní bankovní operace (pasivní obchody, získávání zdrojů) se projeví na pravé straně bilance. Patří sem zejména činnosti spojené s pozicí banky jako dlužníka – se získáváním cizího kapitálu (sběr klientských vkladů, emise bankovních obligací nebo depozitních certifikátů, přijímání úvěrů na mezibankovním trhu), též tvorba vlastního kapitálu emisí akcií a vytvářením rezervních a jiných fondů ze zisku. Za zmínku jistě stojí především nízký podíl vlastního kapitálu na celkových pasivech, velmi typický pro všechny finanční instituce. (Teplý, Mejstřík, & Pečená, Bankovníctví v teorii a praxi, 2014, s. 72)

Aktivními bankovními obchody pak rozumíme smlouvy, v nichž má banka postavení věřitele, zejména smlouvu o úvěru. (Liška, 2014, s. 39)

Aktivní bankovní operace (aktivní obchody) mají odraz v levé straně bilance banky a souvisejí s použitím vlastního a svěřeného kapitálu banky. Zahrnují tedy aktivity, při jejichž realizaci je banka vůči svému partnerovi v pozici věřitele, resultují z nich její pohledávky (úvěrové operace, investice do cenných papírů) a plynou z nich např. výnosové/přijaté úrok. (Teplý, Mejstřík, & Pečená, Bankovníctví v teorii a praxi, 2014, s. 72)

2 SPOTŘEBITELSKÉ ÚVĚRY

Spotřebitelským úvěrem je takový úvěr, který nám může nabídnout jen banka, nebankovní instituce, anebo i osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění, pokud jsme v roli spotřebitelů, tedy pokud nejednáme v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání. (Spotřebitelský úvěr, 2020)

V případě spotřebitelského úvěru můžete dostat peníze přímo na účet. Jak je použijete, je na vás. Úvěr průběžně splácíte stále stejnou splátkou. Část splátky jde vždy na zaplacení úroku a část na splácení jistiny (zbývající části dluhu). Spotřebitelský úvěr je jednorázová záležitost. Úvěr vyčerpáme a pak postupně splácíme. (Tyl, 2013, s. 235)

Může nám být poskytnut za konkrétním účelem, který je určen ve smlouvě, anebo bez takového určení a může být zajištěný nebo i bez zajištění. Půjčené peníze musíme dle dohodnutých podmínek vrátit a za jejich poskytnutí zaplatíme úplatu – úrok. (Spotřebitelský úvěr, 2020)

Vymezení spotřebitelských úvěrů může vycházet ze dvou rovin. První rovinou je vymezení dle subjektů, kterým je poskytován. Spotřebitelským úvěrem tedy rozumíme úvěr, jehož příjemcem je fyzická osoba. Druhou rovinou je účel, na který je poskytován. U spotřebitelského úvěru lze považovat za účel jakékoliv nepodnikatelské záměry. V zásadě lze považovat za spotřebitelský úvěr takový úvěr, který splňuje obě definice. Ovšem nejdůležitější, a pro nás nejvýznamnější definicí, je definice zakotvená v zákoně o spotřebitelském úvěru. (Málek, Oškrdalová, & Valouch, 2010, s. 52)

Úvěrové smlouvy pro spotřebitele jsou obvykle jednodušší a kratší než úvěrové smlouvy pro podnikatelské subjekty (např. korporátní klienty). Úvěrové smlouvy pro spotřebitele mají obvyklý, standardizovaný obsah, který banka nabízí všem svým klientům – spotřebitelům.

Pro některé úvěry pro spotřebitele stanoví právní předpisy specifické požadavky. (Liška, 2014, s. 138)

Aby byl úvěr považován za spotřebitelský, musí splňovat ještě některé další zákonem vymezené podmínky, např. nesmí být nižší než 5 000,- Kč a vyšší než 1 880 000 ,- Kč, a nesmí jít o úvěr na bydlení, který by byl současně zajištěn nemovitostí. (Spotřebitelský úvěr, 2020)

Spotřebitelským úvěrem není platba, kterou spotřebitel platí za nesplnění závazku vyplývajícího ze smlouvy, ve které sjednává spotřebitelský úvěr. Spotřebitelským úvěrem

není ani platba, kterou spotřebitel platí mimo kupní ceny, aniž byl na koupi poskytnut spotřebitelský úvěr. Za spotřebitelský úvěr není považována ani platba za převod peněžních prostředků ani platba za vedení účtu, který je určen ke splácení spotřebitelského úvěru. (Málek, Oškrdalová, & Valouch, 2010, s. 53)

2.1 Historický vývoj spotřebitelských úvěrů

Před rokem 1989 neexistence akciového nebo dluhopisového trhu dávala střadatelům jedinou možnost jak investovat vynucené úspory a to do vkladů u státních spořitelén. Bankovní a úvěrové operace byly monopolizovány, úvěr byl alokován přímo monobankou (tzv. Státní bankou československou – SBČS) nebo jejími pobočkami. Úvěry byly často alokovány nikoli podle kritéria efektivnosti, nýbrž podle politických kritérií. Důsledkem byla tolerance neefektivnosti, odklad přizpůsobení se poptávce a chybná investiční rozhodnutí. (Černohorská, 2015, s. 13-14)

1. 1990 vznikla dvoustupňová bankovní soustava s univerzálním bankovníctvím, kde je oddělena emisní činnost bank od činnosti komerčních. Počáteční období transformace a s ní spojená privatizace byli řešeny formou úvěrů. Tím se banky dostaly do silné závislosti na vývoji ekonomiky, na úspěšnosti transformačních procesů. Rizikovost nového prostředí se v plné míře projevila v následujících letech zejména ve špatné kvalitě úvěrového portfolia, která v případě malých bank, které měly v důsledku ne plně rozvinuté činnosti omezený prostor pro absorpci tak vysokého rizika, vedla k ohrožení jejich další existence. (Černohorská, 2015, s. 13-14)

2.2 Charakteristika spotřebitelských úvěrů

Úvěr (dluh, půjčka) je důležitý finanční instrument. Úvěrem rozumíme poskytnutí peněžní částky na určitou dobu za odměnu zvanou úrok. (Radová, Dvořák, & Málek, 2013, s. 139)

Banky poskytují úvěry malým i velkým podnikům, spotřebitelům i státu. Splatnost může být různá (několik dnů, ale i desítky let). Také výše se může značně lišit (od několika set nebo tisíc korun do několika miliard korun). Poskytováním úvěrů banky vytvářejí bezhotovostní peníze a tak ovlivňují nabídku peněz v ekonomice. Každý poskytnutý úvěr představuje pohledávku banky. Proto poskytnuté úvěry jsou v rozvaze banky uváděny v aktivech. (Černohorská, 2015, s. 45)

Spotřebitelské úvěry jsou pro řadu lidí nejsnazším způsobem, jak se dostat k penězům. Pro splnění nákupních snů není zapotřebí přechodí odříkání, které znají ti, kteří cílevědomě

budují finanční rezervu. Spotřebitelské úvěry spolu s úvěry na kreditních kartách představují první linii pro lidi, kteří mohou spadnout do dluhové pasti. V řadě případů to nekončí tím, že si vezmete jeden úvěr, ten poté splácíte a jakmile ho doplatíte, sjednáváte si další. Většinou mají dlužníci více úvěrů současně, a ty je zatěžují. (Janda, 2013, s. 200-204)

Tabulka 1 Základní struktura bilance českého bankovního systému (vlastní zpracování, Revenda, 2012, s. 91)

Aktiva celkem	Závazky a vlastní kapitál celkem
Pokladní hotovost a pohledávky vůči centrálním bankám	Vklady, úvěry a ostatní finanční závazky vůči centrálním bankám
Finanční aktiva k obchodování	Finanční závazky k obchodování
Finanční aktiva v reálné hodnotě vykázána do Z/Z	Finanční závazky v reálné hodnotě vykázané do zisku/ztráty
Realizovatelná finanční aktiva	Finanční závazky v naběhlé hodnotě
Úvěry a jiné pohledávky	Zajišťovací deriváty se zápornou reálnou hodnotou
Finanční investice držené do splatnosti	Rezervy
Zajišťovací deriváty s kladnou reálnou hodnotou	Ostatní závazky
Hmotný majetek	Základní kapitál
Nehmotný majetek	Emisní ážio
Účasti v přidružených a ovládaných osobách	Fondy z přecenění a ostatní oceňovací rozdíly
Ostatní aktiva	Rezervní fondy
	Nerozdělený zisk z předchozích období
	Zisk (ztráta) za běžné účetní období po zdanění

Spotřebitelský úvěr je jedna z podob finančního úvěru. Finančním úvěrem se rozumí dočasné půjčení peněžních prostředků v české nebo v cizí měně, se kterým je spojena povinnost k jejich vrácení v peněžní formě; za finanční úvěr se považuje i peněžní půjčka, hypoteční úvěr, finanční leasing. (Liška, 2014, s. 126)

Spotřebitelské úvěry jsou úvěry poskytované fyzickým osobám – spotřebitelům na nepodnikatelské účely. Slouží ke krytí spotřebních výdajů, a tudíž úvěrovaný objekt přímo neprodukuje zdroje ke splácení úvěru. (Revenda, 2012, s. 102)

Klíčová pro úvěrové produkty je úroková sazba. Stejně tak úroková míra. Víte, kolik peněz zaplatíte za půjčku. (Janda, 2013, s. 18)

Pro úrokové sazby ze spotřebitelských úvěrů většinou platí, že jsou relativně vysoké, což vyplývá z rizika, které je s nimi pro banky spojeno. (Revenda, 2012, s. 102)

Úroková sazba se vyjadřuje pomocí procent. Základní jednotkou je tzv. roční úroková sazba, která se označuje zkratkou p. a. neboli per annum. Peníze mohou být úročeny i na denní nebo týdenní bázi, ale také na měsíční, čtvrtletní a pololetní. (Janda, 2013, s. 18)

Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí obsahovat uvedení roční procentní sazby nákladů (RPSN) na spotřebitelský úvěr, která vyjadřuje procentní podíl z dlužné částky, který je spotřebitel povinen zaplatit věřiteli za období 1 roku a počítá se podle závazně stanoveného vzorce. (Revenda, 2012, s. 102)

2.3 Právní úprava spotřebitelských úvěrů

Trh spotřebitelských úvěrů je v současnosti upraven dvěma hlavními zákony v České republice:

- 1) Zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, podle kterého se řídí smlouvy uzavřené v období 1. ledna 2002 – 31. prosince 2010.
- 2) Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, kterým se řídí smlouvy uzavřené po 1. lednu 2011.

Zákon o spotřebitelském úvěru platný od 1. ledna 2011 přináší nové povinnosti bankám a finančním institucím poskytujícím půjčky, úvěry nebo obdobné finanční služby. Zákon je implementací evropské směrnice Consumer Credit Directive 2008/48/ES, která si klade za cíl sjednocení právních úprav v jednotlivých zemích EU a rovněž zvýšení ochrany spotřebitele (Kučera, 2011). (Teplý, 2013, s. 30)

Zákon o spotřebitelském úvěru se vztahuje na každý spotřebitelský úvěr poskytnutý či zprostředkovaný podnikatelským způsobem. Jedná se tak o jakoukoli odloženou platbu, peněžitou zápůjčku, úvěr nebo obdobnou finanční službu, pokud je jejím adresátem spotřebitel, a to bez ohledu na výši půjčené částky, bez ohledu na účel použití půjčené částky a bez ohledu na to, zda je či není vrácení půjčené částky zajištěno hypotékou, tedy zástavním právem k nemovitosti. (Působnost zákona a výjimky z působnosti, 2020)

Smlouva o úvěru je upravena občanským zákoníkem. Na smlouvy, ve kterých se sjednává spotřebitelský úvěr, se navíc vztahuje úprava obsažená v zákoně o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů. (Liška, 2014, s. 125, 140-142)

Covenants of a loan agreement lay the framework for the financial plan jointly agreed on by the borrower and the lender. The number and detail of the covenants will largely depend on the financial strength of the enterprise, management's aptitude, and the length of the proposed loan. (Glantz, 2003, s. 27)

Na rozdíl od obchodního zákoníku, nový občanský zákoník neoznačuje smluvní strany smlouvy jako „věřitel“ a „dlužník“, protože to je obecné označení pro strany každého závazku, ale označuje je jako „úvěrující“ a „úvěrovaný“. (Liška, 2014, s. 125, 140-142)

Občanský zákoník vymezuje následující podstatné náležitosti smlouvy o úvěru:

- a) povinnost úvěrujícího poskytnout úvěrovanému na jeho požádání peněžní prostředky do určité částky;
- b) povinnost úvěrovaného poskytnuté peněžní prostředky vrátit;
- c) povinnost úvěrovaného zaplatit úroky. (Liška, 2014, s. 125, 140-142)

Smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, musí splňovat požadavky na formu a obsah stanovené zákonem. Smlouva musí být uzavřena písemně a jedno vyhotovení smlouvy musí obdržet spotřebitel. Smlouva musí obsahovat tyto údaje:

- a) druh spotřebitelského úvěru;
- b) kontaktní údaje smluvních stran;
- c) dobu trvání spotřebitelského úvěru, celkovou výši a podmínky čerpání;
- d) výpůjční úrokovou sazbu;
- e) roční procentní sazbu nákladů, vyjádřenou číselným údajem a vypočtenou v okamžiku uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr;
- f) výši, počet a četnost plateb, jež má spotřebitel provést;
- g) úrokovou sazbu použitelnou v případě opožděných plateb platnou v okamžiku uzavření smlouvy;
- h) informaci o právu na odstoupení od smlouvy;
- i) informaci o právu na předčasné splacení, o případném právu věřitele na náhradu vzniklých nákladů a o způsobu jejich stanovení;
- j) informaci o postupu v případě ukončení smluvního stavu. (Liška, 2014, s. 125, 140-142)

2.4 Poskytovatelé spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelským úvěrem se rozumí odložená platba, zápůjčka, úvěr nebo jiná obdobná finanční služba poskytovaná nebo přislíbená spotřebiteli věřitelem nebo zprostředkovatelem. Věřitelem může být jen banka, spořitelni a úvěrní družstvo nebo živnostník, který má živnostenské oprávnění k vázané živnosti „poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru“. (Liška, 2014, s. 138)

Finanční prostředky si můžete půjčit hned u několika subjektů. Mezi nejznámější věřitele patří banky, družstevní záložny a stavební spořitelny. Rovněž nelze zapomenout ani na leasingové a úvěrové společnosti nebankovního charakteru. Další jsou splátkové společnosti. Poslední skupinou jsou pochybné společnosti, které ani tak moc nechtějí získat peníze zpět, jako spíše z vás vysávat co nejdelší dobu finanční zdroje, v některých případech pasou po vašich nemovitostech, jejichž zastavení v jejich prospěch je podmínkou čerpání úvěru. Vlastní kategorií jsou lichváři. (Janda, 2013, s. 58)

Zákon o spotřebitelském úvěru ukládá věřitelům rozsáhlé informační povinnosti (včetně informačních povinností při nabízení a reklamách spotřebitelských úvěrů). Věřitel musí s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy o spotřebitelském úvěru poskytnout spotřebiteli předmluvní informace. Předmluvní informace zahrnují informace o věřiteli, příp. zprostředkovateli, dále informace o podmínkách úvěru, informace o právech spotřebitele. Předmluvní informace musí být poskytnuty v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, a to v samostatném dokumentu. Musí být poskytnuty na standardizovaných formulářích. (Liška, 2014, s. 138)

Při sjednání smlouvy o spotřebitelském úvěru má dále věřitel vysvětlovací povinnost, tj. musí spotřebiteli vysvětlit předmluvní informace, včetně důsledků prodlení a základních informací o jednotlivých nabízených produktech a jejich dopadech na spotřebitele tak, aby byl spotřebitel schopen posoudit, zda navrhovaná smlouva odpovídá jeho potřebám a finanční situaci. (Liška, 2014, s. 138)

2.5 Základní rozdělení spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelské úvěry dělíme na bankovní a nebankovní dle poskytovatele úvěru.

Mezi nejvýznamnější poskytovatele bankovních úvěrů v ČR patří Česká spořitelna, GE Money, ČSOB včetně ERA – Poštovní spořitelny a Komerční banka.

Mezi největší poskytovatele nebankovních úvěrů v ČR patří CETELEM ČR, a. s., Home Credit, a. s., Provident Financial, s. r. o. a ESSOX, s. r. o. (Teplý, 2013, s. 37-38)

Bankovní úvěry je možné členit z mnoha hledisek:

- Doba splatnosti – úvěry se člení podle doby splatnosti:
 - krátkodobé – úvěry se splatností do jednoho roku (drobný spotřebitelský úvěr)
 - dlouhodobé – splatnost úvěru je delší než čtyři roky. Banky obvykle požadují splatnost dlouhodobého úvěru do 10 let. Existují však úvěry i s delší dobou splatnosti.
- Měna – úvěry se člení podle toho, v jaké měně jsou poskytované:
 - korunové – úvěry poskytované v Kč,
 - devizové – úvěry poskytované v zahraničních měnách.
- Způsob získání úvěru
 - přímé úvěry – úvěry poskytované přímo bankou,
 - nepřímé úvěry – úvěry poskytnuté prostřednictvím třetí osoby (kupující obdrží úvěr od obchodníka, který mu prodává zboží a obchodník potom „prodá“ úvěr bance). (Černohorská, 2015, s. 118)

2.6 Účel spotřebitelských úvěrů

Úvěry, které občanům banky poskytují slouží na nákup nemovitého i movitého majetku. Obvykle se jedná o úvěry účelově zaměřené, tzv. spotřebitelské úvěry (např. na pořízení či modernizaci bytu, na nákup automobilu, zařízení bytu). Spotřebitelské úvěry slouží k pokrytí spotřebních výdajů a nevytváří tedy finanční zdroje ke splacení úvěru. (Černohorská, 2015, s. 119)

Zákon o spotřebitelském úvěru se nevztahuje na odloženou platbu, zápůjčku, úvěr nebo jinou obdobnou finanční službu:

- poskytnutou pro účely bydlení,
- sjednanou v podobě nájmu věci nebo leasingu,
- poskytnutou bez úroku a jakékoli úplaty,

- v podobě bezplatného odložení platby stávajícího dluhu. (Liška, 2014, s. 138-139)

2.7 Žadatel spotřebitelských úvěrů

Spotřebitelem je podle občanského zákoníku každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Spotřebitelem je tedy i osoba samostatně výdělečně činná, pokud v daném smluvním vztahu financuje pořízení zboží či sjednání služby pro svou spotřebu, mimo rámec své podnikatelské činnosti. (Působnost zákona a výjimky z působnosti, 2020)

Kromě toho co aktuálně vlastníme, je tu ještě další důležitá složka a to jsou naše budoucí příjmy. Může se jednat o příjmy ze zaměstnání nebo podnikání nebo příjmy z aktiv (příjem z nájmu, dividendy apod.). Pro řadu lidí představují budoucí příjmy mnohem větší část majetku, než to, co mají v současnosti. Důležité je, že o část tohoto budoucího příjmu můžeme přijít. A jeden ze způsobů, jak se o něj připravit, jsou úvěry. (Tyl, 2013, s. 195)

O půjčku může zažádat pouze občan ČR starší 18 let s doložitelným příjmem (popřípadě důchodem), bez zápisu v registrech dlužníků. (Podmínky a průběh sjednání úvěru, 2020)

Zpracování a průběh úvěrového vztahu je zjednodušený zejména pro úvěrovou žádost a povolení úvěru, ale také pro provedení analýzy úvěrové způsobilosti dlužníka. Spotřebitelské úvěry jsou poskytovány jako nezajištěné úvěry. (Černohorská, 2015, s. 123)

Při povolování úvěru se nepožaduje na dlužníka reálné zajištění ani ručení třetích osob. Jde o úvěry, které jsou založeny pouze na analýze možnosti splatit úvěr a na důvěře banky, že dlužník splatí úvěr a uhradí úroky. (Černohorská, 2015, s. 123)

Banka neanalyzuje úvěrovou způsobilost klienta a omezuje se na informace poskytnuté žadatelem ohledně jeho povolání a příjmových poměrů, jeho majetku, druhů a jiných platebních závazků. Jako doklady bance postačují občanský průkaz /či jiný doklad totožnosti), doklad o zaměstnání a potvrzení o mzdě nebo platu. (Černohorská, 2015, s. 123)

2.8 Výše spotřebitelského úvěru

Celková výše spotřebitelského úvěru by neměla být nižší než 5.000 Kč nebo vyšší než 1.880.000 Kč. Částka 5.000 Kč se považuje za dosaženou též tehdy, je-li mezi tímž

věřitelem a spotřebitelem uzavřeno v období 12 měsíců více smluv se stejným nebo obdobným účelem. (Liška, 2014, s. 139)

Úvěry na malé sumy jsou nebezpečnější. A to už jen z toho důvodu, že splnění podmínek na žadatele o úvěr není finančními institucemi tolik prověřováno. Bankám mnohdy stačí nahlédnout do registru dlužníků, aby zjistily, s kým mají tu čest, některé úvěrové společnosti do registrů nenahlízejí vůbec a počítají s tím, že peníze z dlužníka dostanou. (Janda, 2013, s. 46)

Náklady spotřebního úvěru spočívají:

- v úrokové sazbě,
- v jednorázovém manipulačním poplatku, jehož výše závisí na lhůtě splatnosti úvěru,
- ve skutečných výlohách spojených s upomínáním splátek a jinými výdaji u dlužníků, kteří nesplácejí.

Pro klienta jde o velmi drahý úvěr, vyšší úrok je odůvodňován vyššími úvěrovými riziky. Velikost úroků u spotřebitelských úvěrů se pohybuje přibližně v rozmezí mezi 6 až 10%. O vhodnosti či nevhodnosti nabízeného spotřebitelského úvěru se může spotřebitel rozhodnout pomocí RPSN (roční procentní sazby nákladů). Většina poskytovatelů spotřebitelských úvěrů vyžaduje i další dodatečné platby, které spotřebitelský úvěr prodražují. (Černohorská, 2015, s. 123-124)

Mezi dodatečné platby spotřebitelského úvěru patří, např.:

- administrativní poplatky,
- poplatky za správu účtu,
- poplatky za vedení účtu,
- akontace. (Černohorská, 2015, s. 123-124)

2.9 Čerpání spotřebitelského úvěru

Základním právem úvěrovaného je právo čerpat úvěr. Právo úvěrovaného čerpat úvěr, kterému odpovídá povinnost úvěrujícího úvěr poskytnout, je podstatnou náležitostí smlouvy o úvěru. (Liška, 2014, s. 130)

I když je čerpání úvěru právem, nikoliv povinností úvěrovaného, může být ve smlouvě o úvěru sjednáno, že pokud úvěrovaný nevyčerpá úvěr (zcela nebo zčásti), zaplatí úvěrujícímu určitou kompenzaci za nevyčerpaný úvěr. (Liška, 2014, s. 130)

Pokud smlouva nestanoví, že úvěr může být čerpán jen najednou (tj. v celku), může úvěrovaný čerpat úvěr postupně v několika částech (tzv. tranších). Úvěrovaný může čerpat jen částku, kterou dosud nevyčerpal, a to platí i v případě, že již část nebo celou čerpanou částku splatil. (Liška, 2014, s. 130)

Úvěrovaný může právo na čerpání úvěru uplatnit ve lhůtě určené ve smlouvě. Sjednání lhůty pro čerpání úvěru však není podstatnou náležitostí smlouvy o úvěru, proto může být uzavřena i bez tohoto ujednání. Zákon pro tyto případy stanoví, že úvěrovaný může své právo na poskytnutí peněžních prostředků uplatnit, dokud závazek ze smlouvy trvá. (Liška, 2014, s. 130)

2.10 Splatnost spotřebitelského úvěru

Dlužník je povinen splácet úvěr v pravidelných převážně měsíčních splátkách. Ke splácení spotřebitelského úvěru nelze použít směnku nebo šek. Povinnost úvěrovaného vrátit poskytnuté peněžní prostředky je podstatnou náležitostí smlouvy o úvěru. Způsob vrácení poskytnutých peněžních prostředků může určit smlouva (v hotovosti nebo bezhotovostním převodem na účet úvěrujícího). Pro případ, že smlouva nestanoví termín, ve kterém má být úvěr splacen, zákon podpůrně stanoví, že úvěrovaný je povinen poskytnuté peněžní prostředky vrátit do měsíce ode dne, kdy byl o vrácení požádán úvěrujícím. V bankovní praxi se termín splacení úvěru obvykle výslovně sjednává (termínované úvěry). Smlouva může stanovit, že úvěr bude splacen jednorázově nebo ve splátkách. Splácení úvěru ve splátkách je nejčastějším způsobem splácení úvěrů. Splátky jsou pravidelnými platbami úvěrovaného úvěrujícímu, úhradou kterých úvěrovaný postupně splácí svůj dluh ze smlouvy o úvěru. Díky splátkám může být úhrada dluhu rozložena v čase tak, aby byl úvěrovaný schopen poskytnutý úvěr uhradit. Banky ve smlouvách obvykle sjednávají také datum konečné splatnosti úvěru. K takovému datu se pak stává celý nesplacený úvěr splatný. Splátky mohou mít v průběhu stanoveného období splácení povahu anuity, tj. pevné splátky složené ze splátky jistiny a splátky splatných úroků, jejichž vzájemný poměr se v průběhu splácení mění, aniž se mění výše celkové splátky. Splátky mohou být sjednány také jako progresivní (v průběhu splácení se částka splátky zvyšuje) nebo degresivní (v průběhu splácení se částka splátky snižuje). (Liška, 2014, s. 132-133)

Na dobu splatnosti se však musí dívat i z ekonomického hlediska, které plyne pro klienta. Platí, že čím kratší doba splatnosti je, tím klesá i výše jednotlivých splátek úvěru, avšak zvyšuje se tím objem placených úroků. (Dvořák, 2005, s. 529-530)

Problémové (klasifikované) úvěry (úvěry, které dlužník včas nebo vůbec nesplácí) jsou nevyhnutelný důsledek půjčování peněz. Každé poskytnutí úvěru v sobě nese riziko, že se stane něco nepředvídaného, co znemožní dlužníku dodržet podmínky úvěrové smlouvy. Banka se však musí snažit udržet problémové úvěry na přijatelné úrovni a musí se snažit minimalizovat úvěrové ztráty. (Černohorská, 2015, s. 118, 123); (Liška, 2014, s. 142)

Spotřebitel je oprávněn spotřebitelský úvěr zcela nebo zčásti předčasně splatit kdykoliv po dobu trvání spotřebitelského úvěru. V takovém případě má spotřebitel právo na snížení celkových nákladů spotřebitelského úvěru o výši úroku a dalších nákladů, které by byl spotřebitel povinen platit v případě, kdy by nedošlo k předčasnému splacení. Pro případ předčasného splacení má věřitel právo na náhradu nutných a objektivně odůvodněných nákladů, které mu vznikly v přímé souvislosti s předčasným splacením. (Liška, 2014, s. 143)

3 PROCES POSKYTOVÁNÍ SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU

Poskytnutí úvěru je převedení příslušných peněžních prostředků z vlastnictví úvěrujícího do vlastnictví úvěrovaného nebo do vlastnictví třetí osoby, určené úvěrovaným. Mezi bankou a jejím klientem úvěrový vztah. (Černohorská, 2015, s. 116)

Samotný úvěrový proces se skládá z několika fází:

- úvodní schůzka s klientem a získání potřebných informací,
- úvěrová analýza,
- uzavření úvěrové smlouvy,
- sledování rizik banky,
- kontrola dodržování podmínek úvěrové smlouvy. (Černohorská, 2015, s. 116)

Klient žádá banku o úvěr formou písemné žádosti o poskytnutí úvěru. K žádosti o úvěr klient přiloží další potřebnou dokumentaci. (Liška, 2014, s. 131)

Banka provádí tzv. úvěrovou analýzu, při které hodnotí bonitu klienta. Bonita klienta představuje jeho schopnost dostát svým platebním závazkům, a tedy i schopnost přijímat úvěry. Na základě výsledků úvěrové analýzy se banka rozhodne, zda klientovi úvěr poskytne či neposkytne. Rozhodne-li se banka, po zhodnocení úvěrového rizika, poskytnou klientovi úvěr, uzavře s ním písemně úvěrovou smlouvu. (Liška, 2014, s. 131)

Bonita klienta charakterizuje schopnost klienta splatit včas a beze zbytku svůj dlužní závazek vůči bance z primárních zdrojů (ze svých běžných příjmů), tzn. Bez nutnosti využití ke splácení závazků sekundárních zdrojů. Následně banka promítá stupeň bonity klienta do rizikové marže úrokové sazby poskytnutému úvěru. (Černohorský & Teplý, Základy financí, 2011, s. 161)

Banka odmítá poskytnout úvěr nepodnikající fyzické osobě tehdy, pokud lze předpokládat, že subjekt nebude mít příjmy, které by mu umožnily úvěr splatit nebo pokud měl již v minulosti problémy se splácením svých závazků. Tyto informace banky zjišťují v úvěrových registrech. (Černohorská, 2015, s. 116)

4 BANKOVNÍ RIZIKA

Banka se při výkonu své podnikatelské činnosti vystavuje mnohým rizikům. Prostředí, ve kterém banka podniká, se totiž vyznačuje nejistotou. Právě tato nejistota způsobuje, že se nemusí vše vyvíjet tak, jak banka očekává. O riziku hovoříme tehdy, pokud je vývoj horší než očekávaný, tedy pokud je dopad tohoto vývoje do hospodaření banky negativní. Riziko představuje možnost ztráty nebo nižšího výnosu oproti očekávání. (Úvěrové riziko bank se netýká pouze úvěrů, 2020)

Banka ve své činnosti často přijímá rozhodnutí, jejichž důsledky jsou ovlivněny předem neznámými skutečnostmi. (Revenda, 2012, s. 95-96)

Při provádění obchodů jsou banky vystaveny řadě různých rizik. Jejich správná identifikace, měření a řazení patří k jedné ze základních podmínek efektivní činnosti banky a její dlouhodobé stability. (Revenda, 2012, s. 95-96)

Vzhledem k tomu, že banky se snaží z dlouhodobého hlediska maximalizovat svůj zisk, musejí přebírat určitá rizika, protože nerizikové operace by se mohly projevit v nedostatečné ziskovosti banky. Proto se snaží maximalizovat svou ziskovost, popř. dosahovat jinak formulovaného cíle při dané míře rizika. (Černohorská, 2015, s. 52)

S bankovními činnostmi jsou spojena různá rizika:

- úvěrové riziko
- tržní riziko
- likviditní riziko
- kapitálové riziko (riziko nesolventnosti). (Černohorská, 2015, s. 52)

4.1 Úvěrové (kreditní) riziko

Obecně pod kreditním rizikem chápeme nejistotu spojenou s tím, že protistrana nedokáže dodržet své závazky. Závazkem může být platba úroku a jistiny. (Srov. Syrový & Tyl, 2020, s. 326)

Úvěrové riziko spočívá ve své podstatě v tom, že klient či obchodní partner banky nedodrží sjednané podmínky finanční transakce a bance tím vznikne finanční ztráta. Jde tedy o riziko nesplacení úroků a jistiny poskytnutého úvěru. (Revenda, 2012, s. 96)

Toto riziko vyplývá z rizika podvodu při získávání úvěru a rizika země. (Revenda, 2012, s. 96)

Úvěrové riziko je závislé na struktuře a kvalitě rozvahových aktiv banky a mimobilančních obchodů. Vyplývá pro banku z platební neschopnosti či platební nevůle dlužníků splatit své závazky vůči bance, které pocházejí ze splatných úvěrů, včetně úroků, ale i z cenných papírů, které má banka ve svém portfoliu, poskytnutých záruk, devizových obchodů na peněžním trhu atd. (Černohorská, 2015, s. 52)

Pro měření úvěrového rizika je důležité rozlišovat dvě složky každého úvěrového rizika:

- pravděpodobnost defaultu – ukazuje na pravděpodobnost vzniku kreditní události, v důsledku níž vznikne bance ztráta
- expozice v riziku – vyjadřuje výši ztráty, která vznikne bance v důsledku vzniku kreditní události. (Černohorská, 2015, s. 52)

Kreditní riziko představuje ca 60-80% všech bankovních rizik a jeho řízení je středobodem řízení rizik standardní komerční banky. (Teplý, 2013, s. 170)

Úvěrovému riziku se banky snaží bránit komplexním prověřením bonity svých klientů či obchodních partnerů, resp. využívají různých zajišťovacích instrumentů (ručení, záruky, zástava aj.). (Revenda, 2012, s. 96)

4.2 Tržní riziko

Tržní riziko představuje riziko změny hodnoty portfolia aktiv nebo pasiv v důsledku změn tržních podmínek. Toto riziko je ovlivňováno ekonomickým prostředím, v němž banky operují. Jde např. o inflační tlaky, konkurenci, chování klientů a partnerů, situaci v zemích, kde banka operuje apod. (Černohorská, 2015, s. 52)

Existují tyto druhy tržního rizika:

- riziko úrokové – spočívá např. v tom, že se tržní hodnocení příslušného aktiva nesoucí úrokový výnos mění s běžnou úrokovou sazbou a nikoliv s nominální úrokovou sazbou danou smluvními závazky a nebo že existuje nesoulad splatností nebo dob přeceňování aktiv a pasiv,
- riziko měnové – vzniká z nesouladu měn aktiv a pasiv, s tímto rizikem souvisí riziko kurzové spočívající ve změnách kurzů měn,
- komoditní riziko – vzniká z nesouladu hodnot komodit v aktivech a pasivech,

- akciové riziko – je dáno nesouladem hodnot akcií v aktivech a pasivech. (Černohorská, 2015, s. 52)

Velmi zhruba lze říci, že tržní rizika představují 5-20% všech bankovních rizik, v závislosti na typu instituce. Pokud se jedná o standardní komerční banku, jejímž těžištěm je poskytování úvěrů, potom je podíl tržních rizik spíše menší. Z hlediska kapitálových požadavků je podíl kapitálových požadavků k tržnímu riziku ca 3% všech kapitálových požadavků. (Teplý, 2013, s. 172)

4.3 Likviditní riziko

Každá banka, pokud se nechce dostat do potíží, musí být v každém okamžiku likvidní. Likviditou banky rozumíme schopnost banky dostát v každém okamžiku svým splatným závazkům, zejména schopnost kdykoliv vyplatit v požadované formě splatné vklady klientů, resp. provést platbu z účtu podle příkazu klienta či splnit závazky ze sjednaných obchodů. (Revenda, 2012, s. 97)

Likviditní riziko odráží pravděpodobnost situace, kdy banka ztratí schopnost dostát svým hotovostním nebo platebním závazkům v termínu jejich splatnosti. Úzce souvisí též s úrokovým rizikem a proto je řízení obou rizik v bance těsně spjato. (Teplý, 2013, s. 179-180)

Při řízení likvidity se banka snaží uvádět do souladu každodenní příliv a odliv likvidních prostředků. K trvalému zabezpečování likvidity musí banka mít k dispozici pohotové zdroje likvidity, to znamená:

- na straně aktiv vytvářet takové portfolio, které bance zajišťuje dostatek likvidních prostředků, resp. umožňuje jí v případě potřeby okamžitě přeměnit aktiva na likvidní peníze;
- na straně pasiv mít k dispozici takové instrumenty, pomocí nichž může v případě potřeby prakticky okamžitě získat likvidní prostředky (např. dohodnuté úvěrové linky s jinými bankami.) (Revenda, 2012, s. 97)

Sledování likvidity patří u bank ke stěžejním činnostem. Je tomu tak proto, že banka musí být likvidní, jinak nedůvěra klientů a investorů může znamenat až její krach. (Černohorský, 2020, s. 343)

4.4 Kapitálové riziko

Kapitálové riziko spočívá v tom, že výše závazků v tržním vyjádření převýší tržní hodnotu veškerých aktiv (banka se stává nesolventní) neboli jinak řečeno: banka není schopna pokrýt své ztráty z vlastního kapitálu. Je to tedy riziko toho, že banka musí vyplatit finanční prostředky partnerovi, aniž je tento partner schopen plnit svou stranu kontraktu. (Černohorská, 2015, s. 52)

Řízení solventnosti je jednak spojeno s výší kapitálu, zejména však s řízením všech rizik podstupovaných bankou. (Revenda, 2012, s. 97)

Je zřejmé, že čím vyšší je vlastní kapitál banky, tím menší riziko nesolventnosti existuje. Na druhé straně platí, že zvyšování vlastního kapitálu snižuje rentabilitu vlastního kapitálu banky pro akcionáře. (Revenda, 2012, s. 97)

5 ÚVĚROVÉ REGISTRY

Úvěrové registry slouží k posuzování bonity a rizika nesplácení úvěrových produktů klientů, jak fyzických, tak i právnických osob. Jsou využívány nejen finančními institucemi v bankovní sféře, ale i ve sféře nebankovní. (Černohorská, 2015, s. 74)

Úvěrové registry jsou významnou pomůckou na úvěrovém trhu. Bankám a nebankovním úvěrovým společnostem umožňují sdílet informace nejen o neplatičích, ale i o poskytnutých úvěrech a půjčkách. To významně zpřehledňuje úvěrový trh a snižuje riziko věřitelů. A to vytváří prostor pro snížení úrokových sazeb či dalších nákladů pro koncové klienty, kteří si chtějí půjčit. (Úvěrové registry aneb Kam se dostanete s úvěrem, 2020)

Banky a nebankovní úvěrové společnosti sdílejí nejen „negativní informace“, čili informace o klientech v potížích se splácením, ale i „pozitivní informace“, což představují informace nejen o poskytnutých úvěrech a půjčkách klienta, ale také o žádostech o úvěr, které klient podal. (Úvěrové registry aneb Kam se dostanete s úvěrem, 2020)

V České republice spravuje ČNB Centrální registr úvěru (CRÚ). Jedná se o informační systém, kde jsou soustředěny informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob. Nejsou zde zachyceny spotřebitelské úvěry právnických osob, finanční úřady, nebankovní finanční instituce a leasingové společnosti. Účastníkem jsou všechny banky a pobočky zahraničních bank působící v ČR. Údaje jsou měsíčně aktualizovány a záznamy se uchovávají 10 let. (Černohorská, 2015, s. 74)

Sdílení informací o závazcích a platební morálce klientů rozšiřuje okruh nástrojů využitelných v oblasti řízení úvěrového rizika. Předpoklad pozitivního působení na snižování podílu rizikových pohledávek v bankovním sektoru České republiky a zkušenosti z dlouhodobého provozování obdobných úvěrových registrů v zahraničí, zejména v EU, byly základním důvodem pro realizaci projektu CRÚ. (Teplý, 2013, s. 360)

Předmětem povinné registrace v ČCRÚ jsou současné a potencionální závazky klientů, zahrnující úvěrové riziko bez ohledu na velikost pohledávky účastníka (s výjimkou u debetů na běžných účtech), tj.:

- čerpané úvěry, vč. Kontokorentních,
- debety na běžných účtech nad stanovený limit (2.000 Kč),
- nečerpané úvěrové rámce a přísliby,

- vydané záruky,
- úvěrové ekvivalenty vybraných podrozvahových pohledávek.

Klient banky má právo se seznámit s informacemi, které jsou o něm v CRÚ vedeny. (Černohorská, 2015, s. 74)

5.1 Bankovní registry

V České republice v posledních letech vzniklo několik dalších registrů na komerčním základě, jsou však zaměřeny na jiné subjekty nebo produkty než CRÚ. (Teplý, 2013, s. 361)

Úvěrové závazky fyzických osob občanů i fyzických osob podnikatelů jsou evidovány v Bankovním registru klientských informací (BRKI) provozovaný společností Czech Banking Credit Bureau, a. s. (CBCB), která je vlastněna pěti zakládajícími bankami. Uživatelé mohou být banky anebo pobočky zahraničních bank, které aktivně působí na českém trhu a které mají s CBCB uzavřenou smlouvu. Databáze BRKI obsahuje pozitivní i negativní informace vypovídající o bonitě a důvěryhodnosti klientů bank. Databáze se měsíčně aktualizuje a záznamy jsou uchovávané 4 roky po ukončení smluvního (úvěrového) vztahu. (Černohorská, 2015, s. 74-75)

5.2 Nebankovní registry

Vedle bankovních registrů existují nebankovní registry – např. Nebankovní registr klientských informací (NRKI). Jedná se o zájmové sdružení právnických osob za účelem zajištění a zprostředkování vzájemného informování věřitelných subjektů (leasingových a úvěrových společností) o údajích vypovídajících o bonitě důvěryhodnosti a platební morálce jejich klientů – fyzických a právnických osob. (Černohorská, 2015, s. 75)

Cílem je vzájemné informování věřitelských subjektů působících na území ČR v oblasti leasingu a splátkového prodeje o záležitostech vypovídajících o bonitě, důvěryhodnosti a platební morálce jejich klientů – fyzických a právnických osob. (Teplý, 2013, s. 362)

6 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část se zabývá základními pojmy důležitými pro pochopení podstaty spotřebitelského úvěru. Nejdříve je zaměřena na bankovním systémem České republiky, poté přímo na spotřebitelský úvěr samotný. Je zde zmíněna charakteristika a jsou rozebírány jednotlivě všechny základní pojmy důležité pro spotřebitelský úvěr, jako je právní úprava, účel, pojem žadatel, výše, čerpání a splatnost úvěru. Následně je analyzovaný proces poskytování spotřebitelského úvěru. Důležitá jsou pro spotřebitele i bankovní rizika, která jsou zde podrobně rozebrána. Poslední část teoretické části je věnována úvěrovým registrům. Poznatky získané z teoretické části jsou aplikovány v části praktické.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 AKTUÁLNÍ STAV SPOTŘEBITELSKÉHO ÚVĚRU NA TRHU V ČR

Od 1. prosince roku 2016 je účinný zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru. Jedná se o komplexní právní úpravu spotřebitelských úvěrů, která uceleně upravuje distribuci pro celý segment retailových úvěrů zrušením dříve stanovených hodnotových hranic působnosti (5.000-1.880.000 Kč) a zavedením regulace úvěrů hypotečních.

Právní úprava spotřebitelského úvěru reguluje jak spotřebitelské úvěry (terminologií zákona „spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení“), tak i úvěry na bydlení (vč. hypotečních, terminologií zákona „spotřebitelský úvěr na bydlení“).

Nová právní úprava spotřebitelského úvěru významně zlepšuje postavení spotřebitele a kultivuje podnikatelské prostředí v této oblasti. Návrh zákona uceleně pokrývá všechny typy spotřebitelských úvěrů – od klasických hotovostních úvěrů, přes kreditní karty, nákupy zboží na splátky, tzv. mikropůjčky až po hypotéky a jiné úvěry na bydlení. Návrh obsahuje prvky, které významně chrání spotřebitele, eliminují praxi jejich klamání, zneužívání a omezují lichevní praktiky. (Spotřebitelské úvěry; Základní informace, 2020)

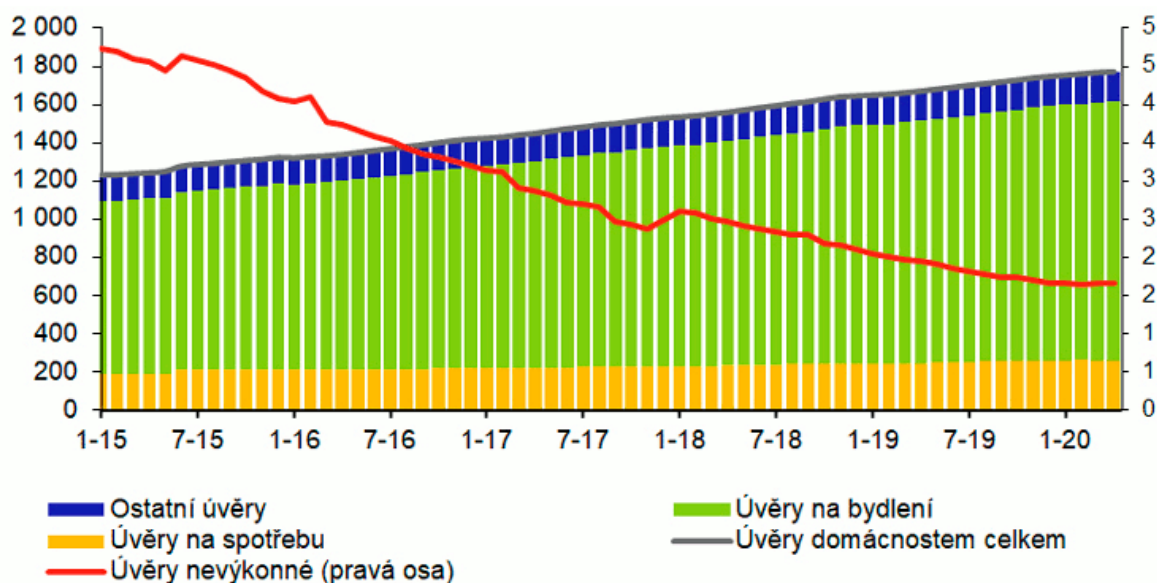
7.1 Objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů podle účelu a způsobu pořízení v letech 2018-2020

Objem úvěrů poskytnutých rezidentským domácnostem v ČR dosáhl v dubnu 2020 výše 1 773 mld. Kč. Pokud jde o účelovou strukturu úvěrů poskytnutých tomuto sektoru, objemově největší položku představují úvěry na bydlení (1 356 mld. Kč v dubnu 2020, meziměsíční nárůst o 0,5 %). Ty tvoří 76 % z celkového objemu úvěrů poskytnutých domácnostem. Spotřebitelské úvěry dosáhly ke konci dubna výše 261 mld. Kč a meziměsíčně poklesly o 0,8 %. Přibližně od poloviny roku 2013 klesal podíl nevýkonných úvěrů, a to z 5,2 % v červnu 2013 až na 1,6 % v únoru 2020. V březnu a dubnu 2020 pak dosahoval 1,7 %. (Bankovní statistika, 2021)

Tabulka 2 Analýza bank dle RPSN (Zdroj: Banky.cz)

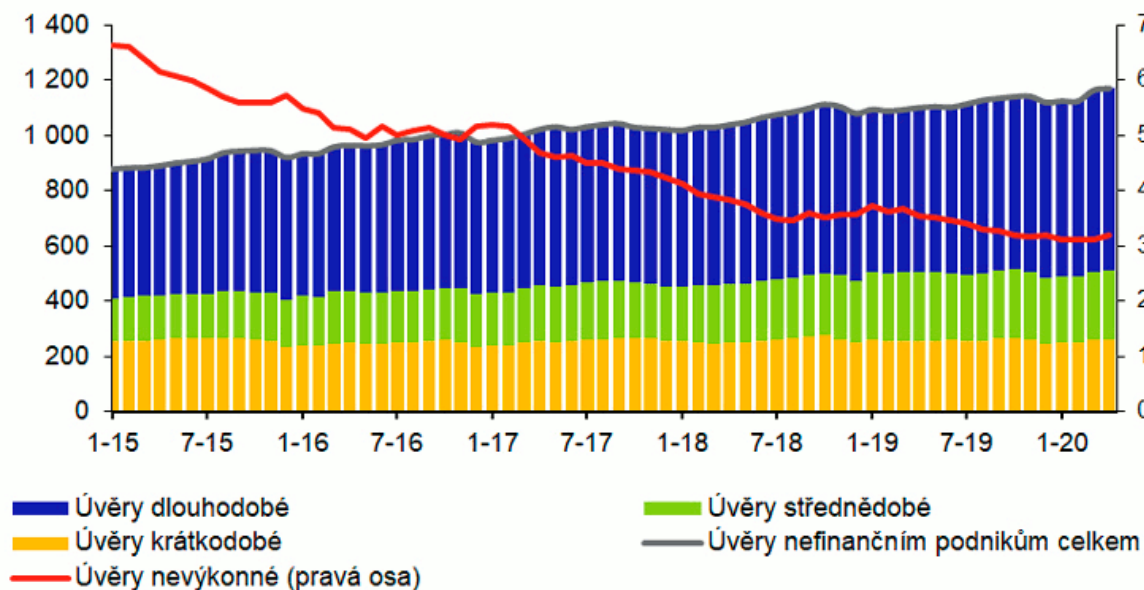
Banka	Název půjčky	RPSN	Splátka
SBERBANK	Fér půjčka	2,33%	2.331 Kč

EQUA BANKA	Minutová půjčka	3,87%	2.305 Kč
ZONKY	Půjčka na cokoliv	4,04%	2.413 Kč
FIO BANKA	Splátkový úvěr	4,96%	2.191 Kč
MONETA	Půjčka na cokoliv	5,00%	2.191 Kč
AIR BANK	Půjčka	6,07%	2.279 Kč
ČSOB	Půjčka na cokoliv	6,10%	2.214 Kč
POŠTOVNÍ SPOŘITELNA	Poštovní půjčka	6,10%	2.214 Kč
HELLO BANK	Hello půjčka na cokoliv	6,20%	2.247 Kč
ČESKÁ SPOŘITELNA	Půjčka	6,20%	2.305 Kč

Obrázek 1 Objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů podle účelu a způsobu využití
(Zdroj: ČNB)

Mezi úvěry mají v členění podle původní doby splatnosti nejvýznamnější podíl dlouhodobé úvěry. V dubnu 2020 dosáhl objem dlouhodobých úvěrů hodnoty 662 mld. Kč (57 % z celkového objemu úvěrů poskytnutých tomuto sektoru). (Bankovní statistika, 2021)

Obrázek 2 Objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů podle původní doby splatnosti (Zdroj: ČNB)

Celkové úvěry rostly v březnu 2020 podstatně rychleji, a to o 2,4 % meziměsíčně. Ve srovnání s březnem loňského roku je jejich objem vyšší o 6,9 %. Nejvýraznější nárůst zaznamenaly úvěry poskytnuté nefinančním podnikům (+3,6 % meziměsíčně) a také úvěry nerezidentům (+8,7 % meziměsíčně). Úvěry obyvatelstvu udržely stabilní tempo růstu 0,4 % meziměsíčně. Také spotřebitelské a hypoteční úvěry trhaly rekordy a překonaly dokonce hodnoty z října 2018. V celkových nových hypotékách bylo poskytnuto 31,3 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 37,7 %. Nově poskytnuté spotřebitelské úvěry dokonce dosáhly historicky nejvyšší hodnoty 13,2 mld. Kč. Je možné, že řada klientů, podobně jako před platností nových regulačních opatření, uspíšila své rozhodnutí čerpat úvěr z obavy ze zhoršení své budoucí kredibility. (Bankovní statistika – komentář, 2020)

7.2 Úroková sazba

Úroková sazba je „výpůjční“ cena peněz, tj. je to cena za užívání peněz v určitém časovém období. Když jsou peníze zapůjčeny, věřitel odkládá spotřebu (jiné použití peněz) na budoucí období. Věřitel to udělá z důvodu, že očekává vyšší budoucí příjem. Očekávaný nárůst v reálném příjmu (relativně k půjčenému obnosu) je reálná úroková míra, která se spočítá jako rozdíl aktuální sazby (nominální úroková míra) a očekávané inflace. (Teplý, 2013, str. 148)

Výše úrokové sazby závisí na typu úvěrů (např. zda-li je úvěr poskytován jako účelový nebo neúčelový), na době splatnosti úvěru, případně i na jiných okolnostech, které instituce při stanovení výše úrokové sazby zohledňuje. Úroková sazba neúčelových spotřebitelských úvěrů se v roce 2020 pohybuje kolem 15 % p. a., úroková sazba účelových úvěrů už kolem 10 % p. a. (Úroková sazba, 2020)

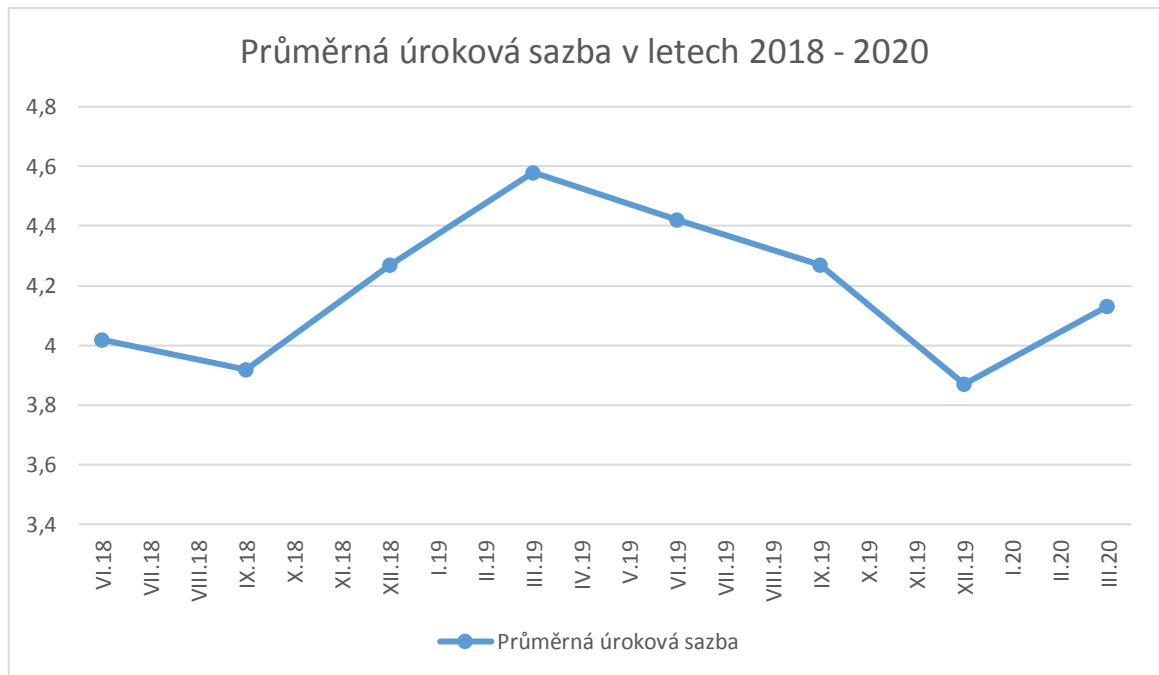
Tabulka 3 Srovnání úrokových sazeb vybraných finančních institucí v roce 2020 (vlastní zpracování, Zdroj: peníze.cz)

Air Bank a. s.	4,90%	Home credit	8,80%
Cofidis	5,49%	Komerční banka	3,80%
Česká spořitelna	4,90%	mBank	5,90%
ČSOB	4,90%	MONETA Money Bank	3,90%
Equa bank a. s.	3,80%	Raiffeisenbank	3,99%
Hello bank!	5,39%	Zonky	2,99%

7.2.1 Průměrná úroková sazba v letech 2018-2020

U sazeb z nových úvěrů poskytnutých domácnostem došlo v dubnu k nejvýraznější změně u ostatních úvěrů. Úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům zaznamenaly největší změnu u úvěrů od 7,5 mil. do 30 mil. Kč.

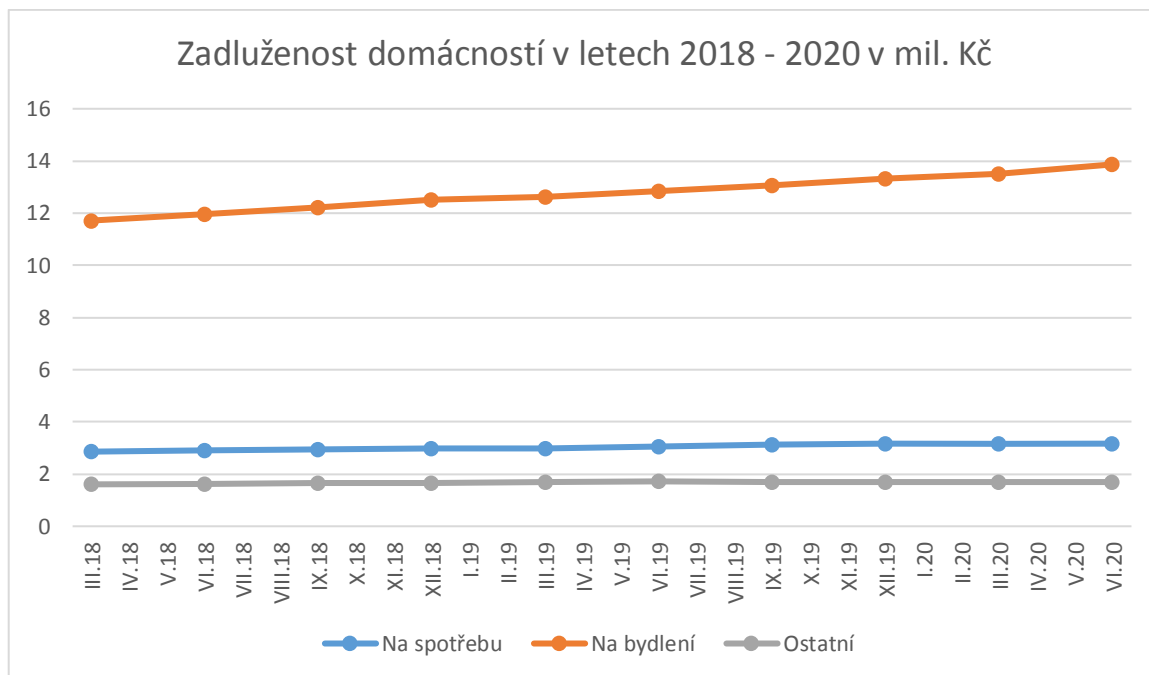
U celkových úvěrů na spotřebu, bydlení a ostatní se v roce 2020 úroková sazba snížila na 3,49 %. Úroková sazba z úvěrů na spotřebu meziměsíčně poklesla na 8,12 %. V případě úvěrů na bydlení se úroková sazba snížila na 2,41 %. Naproti tomu úroková sazba u úvěrů ze stavebního spoření se zvýšila na 3,79 %. Úroková sazba z hypotečních úvěrů poklesla, a to na 2,32 %, což v meziročním srovnání představuje pokles o 0,44 procentního bodu. Úroková sazba z ostatních úvěrů se snížila o 0,65 procentního bodu na 3,77 %. Úroková sazba z kreditních karet vzrostla na 18,87 %. U kontokorentů došlo k poklesu úrokové sazby na 14,66 %. (Komentář k úrokovým sazbám měnových finančních institucí, 2021)

Graf 1 Průměrná úroková sazba v letech 2018 – 2020 (vlastní zpracování, Zdroj: ČNB)

7.3 Zadluženost domácností v letech 2018-2020

ČR patří mezi země s relativně nízkým zadlužením domácností: dluhy domácností u finančních institucí dosahují 60 % jejich hrubých disponibilních příjmů. (Zprávy o inflaci, 2021)

Graf 2 Zadluženost domácností v letech 2018 – 2020 v mil. Kč (vlastní zpracování, Zdroj: ČNB)

7.4 Makroekonomické faktory

Makroekonomické faktory patří k jedné z hlavních příčin zadlužení. Takovým faktorem může být nezaměstnanost či inflace.

7.4.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost dělíme na:

- Frikční - spojena s neustálým pohybem lidí, kteří přecházejí z jednoho zaměstnání do druhého se stejnou nebo podobnou kvalifikací. Tato nezaměstnanost je přechodná a krátkodobá.
- Strukturální - vyvolána většími změnami ve struktuře národního hospodářství. Může trvat i několik let a je spojena s nutností rekvalifikace mnoha pracovníků.
- Cyklická - způsobena poklesem produktu, když se hospodářský cyklus nachází ve fázi kontrakce.
- Dobrovolná - počet nezaměstnaných je nižší nebo roven počtu volných pracovních míst. Dobrovolně nezaměstnaní dávají přednost volnému času, studiu nebo jiným činnostem.

- Nedobrovolná - počet volných pracovních míst je menší než počet uchazečů. (Nezaměstnanost, 2020)

Tabulka 4 Vlastní zpracování (Zdroj: CZSO)

Ukazatel	1. čtvrtletí 2020	2. čtvrtletí 2020	3. čtvrtletí 2020	4. čtvrtletí 2020	1. čtvrtletí 2021
Míra zaměstnanosti (%)	58,7	58,0	58,2	58,0	57,8 ¹
Obecná míra nezaměstnanosti (%)	2,0	2,4	2,9	3,0	3,3 ¹
Míra ekonomické aktivity (%)	59,9	59,4	59,9	59,8	59,8 ¹

¹ předběžný údaj

Ztráta zaměstnání nepatří z hlediska dluhů mezi žádné příjemné záležitosti. Splátky dluhů se musejí platit i bez toho, aniž byste je mohli odložit do doby, než si najdete nové zaměstnání. Někdy se dá dohodnout s věřitelem na odkladu splátek nebo jejich snížení. (Janda, 2013, stránky 416-419)

7.4.2 Inflace

Inflace je obvykle chápána jako opakovaný růst většiny cen v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané měny vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje - je-li v ekonomice přítomna inflace spotřebitelských cen, pak na nákup téhož koše zboží a služeb spotřebitel potřebuje čím dál více jednotek měny dané země. V praxi je inflace v oblasti spotřebitelských cen měřena jako přírůstek tzv. indexu spotřebitelských cen. (Co to je inflace, 2020)

Only if the inflation rate remains high persistently will economists say that inflation has been high. Accordingly, Milton Friedman's proposition actually says that upward movements in the price level are a monetary phenomenon only if this is a sustained process. When inflation is defined as a persistent and rapid rise in the price level, almost all economists agree with Friedman's proposition that money alone is to blame. (Mishkin, 2016, str. 668)

Pro zjišťování inflace se sleduje tzv. cenová hladina, která se měří prostřednictvím spotřebitelského koše. V tomto koši se porovnávají jednotlivé položky služeb a zboží. Měření míry inflace má na starosti Český statistický úřad. (Janda, 2013, str. 31)

Při vyjadřování míry inflace pomocí indexu spotřebitelských cen jsou často uváděna různá čísla, která, i když rozdílná, jsou správná. Je třeba uvést jednoznačně období, za které je míra inflace uváděna, a základ, k němuž se vymezené období porovnává. Nejčastěji se používají:

- Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.
- Průměrná roční míra inflace – jedná se o hodnotu téhož ukazatele v prosinci daného roku.
- Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku.
- Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k předchozímu měsíci vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny sledovaného měsíce proti předchozímu měsíci. (Inflace, spotřebitelské ceny, 2021)

Graf 3 Míra inflace v letech 2014-2021 (Zdroj: CZSO)

Graf zobrazuje míru inflace vyjádřenou přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vykazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku.

Jak můžeme vidět, na přelomu roku 2016/2017 došlo k neobvykle velkému růstu daného ukazatele a to především díky nárůstu cen pohonných hmot o 6,5%.

Aktuálně v 1. čtvrtletí 2021 vzrostly spotřebitelské ceny proti 4. čtvrtletí 2020 o 1,4 %. V meziročním srovnání vzrostly spotřebitelské ceny v 1. čtvrtletí 2021 o 2,2 %, což je o 0,4 procentního bodu méně než ve 4. čtvrtletí 2020. Mezičtvrtletní vývoj spotřebitelských cen v 1. čtvrtletí 2021 ovlivnilo zejména zvýšení cen v oddílech rekreace a kultura, potraviny a nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje, tabák a doprava.

8 VYBRANÉ BANKY

Praktická část obsahuje analýzu spotřebitelských úvěrů vybraných bank působících v České republice. Pro analýzu byly vybrány 3 banky. Tyto vybrané banky netvoří žádný vzorek nebo souhrn trhu, ale charakterizují možnosti spotřebitele při výběru, kde uzavře smlouvu o úvěru.

V dnešní době panuje mezi bankami vysoká konkurence, proto jsem se rozhodla srovnat spotřební úvěr ve 3 vybraných bankách řadících se v české republice mezi ty největší: Česká spořitelna, Komerční banka a Československá obchodní banka.

8.1 Česká spořitelna

Obrázek 3 Logo České spořitelny (Zdroj: ČS)

8.1.1 Základní údaje

Česká spořitelna je počtem 4,5 milionu klientů největší bankou na českém trhu. Nabízí kompletní škálu bankovních produktů a služeb pro drobné klienty, malé a střední podniky, města a obce, ale i velké podniky. V srpnu 2000 se stala jejím většinovým vlastníkem rakouská Erste Bank, která postupně navýšila svůj podíl až na současných 100%. Česká spořitelna se tak stala součástí Erste Bank Group. Disponuje sítí 429 poboček a provozuje více než 1800 bankomatů. Vznik České spořitelny je vázán až k roku 1825. Česká spořitelna se stává bankou, která pomáhá svým klientům zlepšovat jejich finanční zdraví, prostřednictvím jedinečného modelu poradenských poboček, který spočívá v poskytování finančních i nefinančních služeb (např. dodávek elektřiny a plynu), a tím naplňovat svůj dlouhodobý cíl vést klienty a celou společnost k prosperitě. V dohledné budoucnosti se Česká spořitelna hodlá zaměřit na definování kategorie „finančního zdraví“ na místním trhu napříč různými segmenty. V tabulce jsou uvedeny základní údaje o České Spořitelně, a.s. (Kdo jsme, 2021)

Tabulka 5 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČS)

Webové stránky:	www.csas.cz
IČ:	45244782
Rok vzniku:	1991
Počet zaměstnanců:	9 803
Počet poboček:	429
Počet klientů:	4 500 000

8.1.2 Spotřebitelské úvěry České spořitelny

V České spořitelně je možné sjednání půjčky již od 2 000 Kč až do 2,5 mil. Kč. Sjednání je zdarma a půjčenou částku lze do 30ti dnů vrátit. Splácení lze rozdělit na 1-4 roky. Samotnou splátku lze během splácení kdykoliv snížit, zvýšit, případně odložit. Banka navíc nabízí mimořádné splátky i dřívější doplacení zcela zdarma. Za řádné splácení aktuálně nabízí Česká spořitelna odpuštění až 15ti posledních splátek. (Půjčka, 2020)

Ceník platný od 17.4.2021

Tabulka 6 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČS)

Úroková sazba	Od 4,99% p.a.
Vyřízení úvěru	1% z poskytnutého úvěru (max. 5 000 Kč)
Správa úvěru	Zdarma
Změna výše splátky	Zdarma
Odklad splátek	Zdarma
Náklady spojené s prodlením	300 Kč za 10 dní prodlení

8.2 Komerční banka

Obrázek 4 Logo komerční banky, (Zdroj: KB)

8.2.1 Základní údaje

Komerční banka je z 60% vlastněná francouzskou finanční skupinou Sociétés Générale. Banka se zaměřuje především na drobnou klientelu, tedy na fyzické osoby a podnikatelské subjekty. V roce 2006 převzala KB 40 % akcií stavební spořitelny Modrá pyramida. Celkem sedmkrát byla oceněna jako Banka roku. (Historie KB, 2021)

Tabulka 7 Vlastní zpracování (Zdroj: KB)

Webové stránky:	www.kb.cz
IČ:	45317054
Rok vzniku:	1990
Počet zaměstnanců:	Přes 7 500
Počet poboček:	241
Počet klientů:	1 600 000

8.2.2 Spotřebitelské úvěry Komerční banky

V Komerční bance je možné sjednání úvěru až do výše 2,5 mil. Kč. Splacení je možné kdykoliv a bez poplatku. Osobní půjčka byla oceněna 1. místem v soutěži Finparáda.cz - Finanční produkt roku v kategorii Spotřebitelské neúčelové úvěry. Úroková sazba je stanovena ve výši 3.8 % p.a. (Osobní půjčka, 2021)

Tabulka 8 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČSOB)

Úroková sazba	3,8% p.a.
Vyřízení úvěru	490 Kč
Správa úvěru	Zdarma
Změna výše splátky	2 000 Kč
Odklad splátek	Zdarma
Náklady spojené s prodlením	350 Kč – 500 Kč

8.3 Československá obchodní banka

Obrázek 5 Logo Československé obchodní banky, (Zdroj: ČSOB)

8.3.1 Základní údaje

ČSOB poskytuje své služby všem klientským segmentům, tj. fyzickým osobám, malým a středním podnikům, korporátním a institucionálním klientům. Byla založena státem v roce 1964 jako banka pro poskytování služeb v oblasti financování zahraničního obchodu a volnoměnových operací s působností na československém trhu. V červnu 1999 byla privatizována – jejím majoritním vlastníkem (od roku 2007 jediným) se stala belgická KBC Bank, která je 100% dceřinou společností mezinárodní bankopojišťovací skupiny KBC Group. (O ČSOB a skupině, 2021)

Tabulka 9 Vlastní zpracování (Zdroj: ČSOB)

Webové stránky:	www.csob.cz
IČ:	00001350
Rok vzniku:	1964
Počet zaměstnanců:	8 349
Počet poboček:	212
Počet klientů:	4 231 000

8.3.2 Spotřebitelské úvěry Československé obchodní banky

Československá obchodní banka nabízí půjčku na cokoliv až do 800.000 Kč s úrokovou sazbou od 4,9% p. a. Jako výhodu banka uvádí možnost splacení do 3 měsíců s vrácením úroků. Splacení půjčené částky je možné kdykoliv zdarma. Splátky je také možné kdykoliv snížit, zvýšit, případně odložit a to bez poplatku. (Půjčka na cokoliv, 2021)

Tabulka 10 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČSOB)

Úroková sazba	4,9% p.a.
Vyřízení úvěru	500 Kč
Správa úvěru	Zdarma
Změna výše splátky	Zdarma
Odklad splátek	Zdarma
Náklady spojené s prodlením	300 Kč – 500 Kč

9 MODELOVÝ PŘÍKLAD

Na modelovém příkladu bude porovnána konkrétní nabídka spotřebitelského úvěru 3 vybraných bank: České spořitelny, Komerční banky a Československé obchodní banky a to na základě fiktivní žádosti. Účelem tohoto modelového příkladu je praktické znázornění nabídky spotřebitelského úvěru, ale také porovnání parametrů dané banky.

9.1 Modelový příklad 1

9.1.1 Žadatel spotřebitelského úvěru

Žadatelem je mladý muž ve věku 28 let. Tento muž má pracovní smlouvu na dobu neurčitou s měsíční čistou mzdou 23.000 Kč. Žádá o spotřebitelský úvěr ve výši 180.000 Kč, který by rád použil na pořízení ojetého automobilu.

9.1.2 Analýza rozpočtu

V následující analýze lze pozorovat měsíční rozpočet žadatele, jehož příjem je 23.000 Kč a výdaje lze rozdělit do 6 oddílů:

- Bydlení. Muž žije v rodinném domě společně s rodiči, kterým přispívá na bydlení každý měsíc 3.000 Kč.
- Běžná spotřeba. Mezi výdaje běžné spotřeby se řadí výdaje na stravování, které činí 3.000 Kč.
- Vzdělání, zábava. Do této kategorie lze zařadit návštěvu restaurací, kulturních míst a provozování sportovních aktivit, jejichž celková výše činí 2.500 Kč.
- Ochrana. Do oddílu ochrany lze zařadit životní pojištění, které činí 500 Kč.
- Spoření. Muž si přispívá na důchodové pojištění ve výši 500 Kč a každý měsíc odkládá 3.000 Kč na spořicí účet.
- Ostatní. Mezi ostatní lze zařadit tarif u mobilního operátora ve výši 800 Kč.

Celkové výdaje jsou ve výši 13.300 Kč. Mladý muž má tedy měsíčně volné finanční prostředky ve výši 9.700 Kč.

Tabulka 11 Analýza rozpočtu žadatele (vlastní zpracování)

Měsíční rozpočet žadatele			
Příjmy		Výdaje	
Příjem ze zaměstnání		Bydlení	
Čistá mzda	23.000 Kč	Nájem	3.000 Kč
		Běžná spotřeba	
		Stravování	3.000 Kč
		Vzdělání, zábava	
		Návštěva restaurace	1.000 Kč
		Kultura	1.100 Kč
		Sport	400 Kč
		Ochrana	
		Životní pojištění	500 Kč
		Spoření	
		Důchodové pojištění	500 Kč
		Spořicí účet	3.000 Kč
		Ostatní	
		Mobilní telefon	800 Kč
Celkem	23.000 Kč	Celkem	13.300 Kč

9.1.3 Nastavení parametrů spotřebitelského úvěru

Žadatel se rozhodl pro spotřebitelský úvěr ve výši 180.000 Kč a počítá s délkou splácení 4 roky. Úvěr bude čerpat jednorázově a splácet každý měsíc anuitně. Žadatel uvažuje s pojištěním pro případ neschopnosti splácet úvěr.

9.1.4 Porovnání spotřebitelského úvěru

V tabulce č. 12 jsou na základě výchozí situace žadatele uvedeny propočty aktuálně nabízených spotřebitelských úvěrů od 3 vybraných bank. Lze pozorovat výši měsíční splátky (anuity), která je díky nejnižší výši úrokové sazby 5,67% pro žadatele nejvýhodnější u České spořitelny. Dále je zde uvedena celková částka nákladů úvěru, kterou klient banky zaplatí. S částkou 201.600 Kč je nejvýhodnější znovu úvěr od České spořitelny.

Důležitým parametrem je také pojištění schopnosti splácet, které lze ke spotřebitelskému úvěru sjednat. Umožňuje krytí rizik nesplacení dluhu v případě úmrtí dlužníka, jeho invalidity nebo pracovní neschopnosti. Toto pojištění je placeno měsíčně a bývá připočteno k hodnotě měsíční splátky. Měsíční pojištění vychází nejlépe u Komerční banky ve výši 180 Kč. Naopak u České spořitelny se úvěr prodraží díky pojištění o 370 Kč.

V další části jsou uvedeny poplatky za běžné služby spojené s využitím spotřebitelského úvěru. Jedná se o poplatek za sjednání a za vedení úvěru. Na těchto zaplatí žadatel nejvíce v České spořitelně, která požaduje za sjednání úvěru 1% půjčené částky. Naopak nejmenší poplatek za sjednání požaduje Komerční banka. Vedení úvěru je ve všech pozorovaných bankách zdarma. V porovnání nebereme v potaz poplatky za odložení splátky, nebo změnu její výše, případně poplatek z prodlení.

Podle součtu celkových nákladů spotřebitelského úvěru, celkově zaplaceném pojištění a poplatků lze sledovat, že nejvýhodněji vyjde žadatele úvěr sjednaný u Komerční banky, kdy celkem zaplatí 214.176 Kč.

Tabulka 12 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru (vlastní zpracování)

Parametry	Banka		
	ČS	KB	ČSOB
Výše úvěru	180.000 Kč		
Doba splatnosti	4 roky		
Úroková sazba	5,67%	6,5%	5,9%
RPSN	5,99%	6,69%	6,1%
Anuitní splátka	4.200 Kč	4.349 Kč	4.220 Kč

Celkové náklady úvěru	201.600 Kč	205.046 Kč	203.328 Kč
Pojištění schopnosti splácet	370 Kč / měsíc	180 Kč / měsíc	279 Kč / měsíc
Celková výše pojištění	17.760 Kč	8.640 Kč	13.392 Kč
Poplatky			
Vyřízení úvěru	1.800 Kč	490 Kč	500 Kč
Správa úvěru	zdarma		
Celková výše poplatků	1.800 Kč	490 Kč	500 Kč
Celkem zaplacená částka vč. pojištění a poplatků	221.160 Kč	214.176 Kč	217.220 Kč

9.2 Modelový příklad 2

9.2.1 Žadatel spotřebitelského úvěru

Žadatelem je manželský pár. Muž ve věku 44 let má pracovní smlouvu na dobu neurčitou s čistou měsíční mzdou 19.500 Kč, žena ve věku 36 let s pracovní smlouvou na následující dva roky a čistou měsíční mzdou 16.000 Kč. Manželé mají 2 nezletilé děti. Je období Vánoc a rodiče by rádi svým dětem koupili dva nové notebooky potřebné pro studium, na které nemají dostatečné finanční prostředky. Rozhodli se tedy pro spotřebitelský úvěr ve výši 40.000 Kč.

9.2.2 Analýza rozpočtu

V následující tabulce lze pozorovat strukturu měsíčního rozpočtu manželů žádajících o úvěr. Jejich příjmy se skládají pouze z příjmů ze zaměstnání a jejich výše činí měsíčně celkem 35.500 Kč. Výdaje manželů lze rozdělit do 6 oddílů:

- Bydlení. Výdaje na bydlení a poplatky za telefon ve výši 15 700 Kč.
- Běžná spotřeba. Manželé jsou vlastníky osobního automobilu. Mezi jejich výdaje běžné spotřeba se řadí výdaje na stravování a na dopravu (pohonné hmoty) ve výši 8.700 Kč.
- Vzdělání, zábava. Do této kategorie lze zařadit návštěvu restaurací, kulturních míst a provozování sportovních aktivit, jejichž celková výše činí 4.000 Kč.
- Ochrana. Do oddílu ochrany patří životní pojištění, ve výši 1.800 Kč.
- Spoření. Manželé založili každému dítěti stavební spoření, na které měsíčně přispívají částkou 1.000 Kč na každé. Tedy celkem 2.000 Kč.

Celkové výdaje jsou ve výši 32.200 Kč. Měsíčně mají možnost disponovat volnými finančními prostředky ve výši 3.300 Kč.

Tabulka 13 Analýza rozpočtu žadatele (vlastní zpracování)

Měsíční rozpočet žadatelů			
Příjmy		Výdaje	
Příjem ze zaměstnání		Bydlení	
Čistá mzda muže	19.500 Kč	Nájem	14.000 Kč
Čistá mzda ženy	16.000 Kč	Telefon	1.700 Kč
		Běžná spotřeba	
		Stravování	7.500 Kč
		Pohonné hmoty	1.200 Kč
		Vzdělání, zábava	
		Kultura	1.000 Kč
		Sport	600 Kč
		Vzdělání	2.400 Kč
		Ochrana	
		Životní pojištění	1.800 Kč

		Spoření	
		Stavební spoření	2.000 Kč
Celkem	35.500 Kč	Celkem	32.200 Kč

9.2.3 Nastavení parametrů spotřebitelského úvěru

Žadatelé se rozhodli pro spotřebitelský úvěr ve výši 40.000 Kč. Chtějí si nechávat z volných finančních prostředků rezervu 2.400 Kč na nečekané výdaje, tedy jejich maximální možná splátka je 900 Kč.

9.2.4 Porovnání spotřebitelského úvěru

V tabulce č. 13 lze pozorovat, že nejvýhodnější úvěr je pro žadatele u ČSOB, díky úrokové sazbě pouhých 5,9%. Je ovšem nutné podotknout, že tato sazba, stejně tak jako RPSN je pouze modelové a při osobní žádosti v bance, nebo přes mobilní telefon, se může tato sazba nečekaně zvýšit. Celková výše nákladů úvěru, kterou manželé zaplatí je taktéž nejvýhodnější u ČSOB a to ve výši 47.000 Kč.

Poplatky za služby spojené se spotřebitelským úvěrem jsou u všech pozorovaných bank téměř shodné. Nejnižší poplatek za sjednání spotřebitelského úvěru je možné pozorovat u České spořitelny, který tvoří jedno procento z požadované částky.

Nejvýhodnějším spotřebitelským úvěrem pro manžele tedy můžeme zvolit úvěr od ČSOB, kde celkem za 5 let zaplatí 47.000 Kč.

Tabulka 14 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru u banky (vlastní zpracování)

Parametry	Banka		
	ČS	KB	ČSOB
Výše úvěru	40.000 Kč		
Doba splatnosti	5 let		
Úroková sazba	8,5%	9,9%	5,9%
RPSN	8,95%	10,36%	6,1%
Anuitní splátka	820 Kč	860 Kč	772 Kč

Celkové náklady úvěru	49.200 Kč	50.865 Kč	46.500 Kč
Poplatky			
Vyřízení úvěru	400 Kč	490 Kč	500 Kč
Správa úvěru	zdarma		
Celková výše poplatků	400 Kč	490 Kč	500 Kč
Celkem zaplacená částka vč. poplatků	49.600 Kč	51.355 Kč	47.000 Kč

9.2.5 Spotřebitelský úvěr u nebankovní instituce

Pokud by manželé uvažovali o zapůjčení finanční hotovosti i od nebankovní instituce, je zde možné brát v potaz hned několik společností.

Tabulka 15 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru u nebankovní instituce (vlastní zpracování)

Parametry	Společnost		
	COFIDIS	HOME CREDIT	PROVIDENT
Výše úvěru	40.000 Kč		
Doba splatnosti	60 měsíců	44 měsíců	48 měsíců
Úroková sazba	10,10%	14,88%	neuveďeno
RPSN	10,58%	15,94%	19,26%
Anuitní splátka	852 Kč	1.200 Kč	1.170 Kč
Celkové náklady úvěru	51.120 Kč	52.444 Kč	59.957 Kč

Společnost Homecredit nabízí nejnižší možnou splátku při půjčce 40.000 Kč ve výši 1.200 Kč s dobou splatnosti 44 měsíců. Provident nabízí nejnižší možnou splátku 1.170 Kč s dobou

splatnosti 48 měsíců. Pro manžele by tedy již nebyl splněn požadavek výše splátky do 900 Kč. Z tohoto pohledu tedy připadá v úvahu pouze nabídka společnosti Cofidis, která nabízí při době splatnosti 60 měsíců úvěr s měsíční splátkou 852 Kč.

Z pohledu ročních procentních nákladů je pro manžele nejvýhodnější spotřebitelský úvěr od společnosti Cofidis ve výši 10,58%. Nutno podotknout, že RPSN u společnosti Provident je ve výši 19,26%. Manželé by tedy přeplatili na úvěru téměř 20.000 Kč.

Nejvýhodnější nabídka od nebankovní instituce je pro manžele od společnosti Cofidis, kde celkové náklady úvěru jsou 51.120 Kč a je zde splněn požadavek maximální měsíční splátky.

10 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Vzít si spotřebitelský úvěr v určité výši nepředstavuje v dnešní době žádný problém. Úvěr je však velký závazek na několik budoucích let, a proto by měl žadatel před žádostí o půjčení finanční hotovosti brát v úvahu hned několik parametrů.

Na prvním místě je účel použití spotřebitelského úvěru. Banky většinou u spotřebitelského úvěru nevyžadují sdělení účelu použití peněz, ale samotný žadatel by si ho měl uvědomit kvůli sobě samotnému. Žadatel by měl vzít v úvahu, zda účel úvěru, respektive potřeba dané věci, je nutné okamžitě naplnit, nebo zda by bylo možné potřebu odložit a na danou věc naspořit z vlastních zdrojů.

Dalším faktorem je výše RPSN, tedy celkových poplatků zaplacených na úvěru. Je nutné brát v potaz nejen úrokovou sazbu samotnou, ale právě zmiňované RPSN. Tento faktor by měl být jedním z předních, na které se žadatel zaměří při výběru věřitele.

Předtím, než žadatel odsouhlasí nabídku určitého věřitele, měl by být plně seznámen s podmínkami a poplatky, které se ho dotknou v případě sjednání. Proto je na místě shlédnout sazebníky jednotlivých bank.

Před samotnou návštěvou banky je dobré, aby si žadatel zhotovil přehled příjmů a výdajů. Banky při žádosti o úvěr berou v potaz výši příjmů, ale i druh pracovní smlouvy, kdy se přiklání spíše k pracovní smlouvě na dobu neurčitou, která pro ně představuje nižší riziko než pracovní smlouva na dobu určitou. Stejně tak je pro banku podstatné, zda žadatel již splácí jiný úvěr u jiné finanční instituce.

V případě, že žadatel uvažuje s pojištěním schopnosti splácet úvěr, je nutné přihlídnout i k měsíční částce placené právě na tomto pojištění, kdy u některých bank se právě díky pojištění může měsíční splátka znatelně navýšit. Toto můžeme pozorovat i u modelového příkladu, kdy nejnižší splátka vyšla nejlépe u České spořitelny, ale po připočtení měsíční částky za pojištění, vyšla splátka jako nejvyšší ze všech pozorovaných bank.

Všechny tyto skutečnosti je třeba si náležitě promyslet a své při rozhodování se neunáhlit.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnovala problematice spotřebitelských úvěrů v České republice a výběru nejvhodnějšího produktu v rámci tří vybraných bank. Snadná dostupnost spotřebitelského úvěru na současném bankovním trhu způsobuje stále větší zájem. V současné době začínají úrokové sazby na trhu stoupat a očekává se další postupné navyšování i v příštích letech.

Teoretická část představuje literární rešerši zabývající se informacemi o základních pojmech důležitých k pochopení podstaty spotřebitelského úvěru. Dále podává přehled o průběhu poskytnutí spotřebitelského úvěru a uvádí možná rizika a způsoby, jak jim lze předejít. Poznatky získané z teoretické části jsou aplikovány v části praktické.

Praktická část se zabývala aktuálním stavem na trhu v ČR zahrnující rozbor objemu poskytnutých spotřebitelských úvěrů, vývoj úrokové sazby a její predikci do budoucna, vývoj zadluženosti a vliv makroekonomických ukazatelů (inflace a nezaměstnanosti) na úvěry. Hlavním cílem praktické části bylo analyzovat nabídku spotřebitelských úvěrů ve 3 vybraných bankách a určit vhodný produkt pro potencionálního klienta. V porovnání vystupovaly největší banky působící v České republice, kterými jsou Česká spořitelna, Komerční banka a Československá obchodní banka, u kterých byla nejdříve uvedena krátká charakteristika. Modelový příklad byl založen na žádosti mladého muže o půjčku finanční hotovosti na pořízení ojetého automobilu a žádosti manželského páru o úvěr na koupi elektronického zařízení. K nastavení parametrů má banka individuální přístup u každého klienta, a proto se může nabídka u každého klienta lišit. Výběr nejvýhodnější nabídky závisel na úrokové sazbě, poplatcích za dané služby banky, ale také na výši měsíčního pojištění schopnosti splácet. Varianta spotřebitelského úvěru, která vyšla s nejnižšími celkovými náklady, byla klientovi doporučena jako nejvýhodnější. Byl zde uveden i příklad spotřebitelského úvěru u nebankovní instituce. Jako zástupci nebankovních institucí byly zvoleny společnosti Cofidis, Homecredit a Provident.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY**Monografie**

- BELÁS, Jaroslav. *Finanční trhy, bankovníctví, pojišťovnictví*. Žilina : Georg, 2013. 596 s. ISBN 978-80-8154-024-0.
- ČERNOHORSKÁ, Liběna. *Komplexní pohled do bankovního světa*. Pardubice : Univerzita Pardubice 2017. 170 s. ISBN 978-80-7560-094-3.
- ČERNOHORSKÝ, Jan. *Finance: od teorie k realitě*. Praha : GRADA Publishing a. s., 2020. 464 s. ISBN 978-80-271-2215-8.
- ČERNOHORSKÝ, Jan; TEPLÝ, Petr. *Základy financí*. Praha : GRADA Publishing a. s., 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
- DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd.* Praha : Linde, 2005. 677 s. ISBN 80-7201-515-X
- GLANTZ, Morton. *Managing bank risk: An Introduction to Broad-Base Credit Engineering*. California : Academic Press, 2003. 638 s. ISBN 0-12-285785-2.
- JANDA, Josef. *Jak žít šťastně na dluh*. Praha : GRADA Publishing a. s., 2013. 176 s. ISBN 978-80-247-4833-7.
- KALABIS, Zbyněk. *Základy bankovníctví: bankovní obchody, služby, operace a rizika*. Brno : BizBooks, 2012. 168 s. ISBN 978-80-265-0001-8.
- LIPOVSKÁ, Hana. *Kdo chce naše peníze?* Praha : GRADA Publishing a. s., 2018. 208 s. ISBN 978-80-271-0679-0.
- LIŠKA, Petr. *Bankovní obchody*. Praha : Wolters Kluwer, 2014. 216 s. ISBN 978-80-747-8510-8.
- MÁLEK, Petr; OŠKRDALOVÁ, Gabriela; VALOUCH, Petr. *Osobní finance*. Brno : Masarykova univerzita. 201 s. ISBN 978-80-210-5157-7.
- MISHKIN, Frederic. *The economics of money, banking and financial markets, Eleventh edition*. Toronto : Pearson Canada Inc. 784 s. ISBN 978-0-321-58471-7.
- RADOVÁ, Jarmila; DVOŘÁK, Petr; MÁLEK, Jiří. *Finanční matematika pro každého, 8. rozš. vyd.* Praha : GRADA Publishing a. s., 2013. 304 s. ISBN 978-80-247-4831-3.
- REVENDA, Zbyněk. *Peněžní ekonomie a bankovníctví, 5. aktualiz. vyd.* Praha : Management press, 2012. 425 s. ISBN 978-80-726-1279-6.
- STROUKAL, Dominik. *Ekonomické bubliny*. Praha : GRADA Publishing a. s., 2019. 240 s. ISBN 978-80-271-2194-6 .
- SYROVÝ, Petr; TYL, Tomáš. *Osobní finance, řízení financí pro každého, 3. aktual. vyd.* Praha : GRADA Publishing a. s. 224 s. ISBN 978-80-247-4832-0.

TEPLÝ, Petr. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha : Karolinum, 2013. 200 s. ISBN 978-80-246-2287-3.

TEPLÝ, Petr; MEJSTRÍK; Michal, PEČENÁ. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha : Karolinum, 2014. 856 s. ISBN 978-80-246-2870-7.

TYL, Tomáš. *10 způsobů jak se (ne)nechat připravit o peníze*. Praha : GRADA Publishing a.s., 2013. 224 s. ISBN 978-80-247-4467-4.

Internetové zdroje:

Bankovní statistika – komentář. [online]. Copyright © Kurzy 2021 [cit. 20.01.2021]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/572476-bankovni-statistika--komentar-31-12-2020/>.

Bankovní statistika - Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2021 [cit. 07.05.2021]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/bankovni-statistika/bankovni-statistika/.

Co je to inflace. [online]. Copyright © ČNB 2020 [cit.07.05.2021]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>.

Historie KB. [online]. Copyright © Komerční banka 2021 [cit.07.05.2021]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/o-bance/vse-o-kb/kb-historie>.

Inflace, spotřebitelské ceny. [online]. Copyright © Český statistický úřad 2021 [cit.07.05.2021]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny.

Kdo jsme. [online]. Copyright © Česká spořitelna 2021 [cit.06.05.2021]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/o-nas/kdo-jsme>.

Komentář k úrokovým sazbám, měnových finančních institucí. [online]. Copyright © ČNB 2021 [cit.06.05.2021]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/menova_bankovni_stat/harm_stat_data/komentar-k-urokovym-sazbam-menovych-financnich-instituci/index.html

Nezaměstnanost. [online]. Copyright © Finance 2020 [cit.17.10.2020]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/trh-prace/nezamestnanost/>.

Osobní půjčka. [online]. Copyright © Komerční banka 2021 [cit.06.05.2021]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/cs/obcane/pujcky/osobni-pujcka>

Podmínky a průběh sjednání úvěru. [online]. Copyright © Cofidis 2020 [cit.17.10.2020]. Dostupné z : Cofidis: <https://www.cofidis.cz/vse-o-nasich-uverech/podminky-a-prubeh-sjednani-uveru/>.

Půjčka. [online]. Copyright © Česká spořitelna 2020 [cit.06.05.2021]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/osobni-finance/pujcky/pujcka>.

Půjčka na cokoliv. [online]. Copyright © ČSOB 2021 [cit.05.05.2021]. Dostupné z: https://www.csob.cz/portal/lide/pujcky/pujcka-na-cokoliv?ic1=CSOB-PWP~pujcka-na-cokoliv__prod-dlazdice-03092020~dlazdice_produk.

Působnost zákona a výjimky z působnosti. [online]. Copyright © Ministerstvo financí České republiky 2020 [cit.05.05.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/spotrebitelsky-uver/pusobnost-zakona-a-vyjimky-z-pusobnosti>.

Spotřebitelské úvěry; Základní informace. [online]. Copyright © Ministerstvo zdravotnictví České republiky 2020 [cit.05.05.2021]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/spotrebitelske-uvery/zakladni-informace>.

Spotřebitelský úvěr. [online]. Copyright © Finanční vzdělávání 2020 [cit.17.10.2020]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/bankovnictvi/bankovni-produkty/spotrebitelsky-uver>.

Úroková sazba. [online]. Copyright © Finance 2020 [cit.17.10.2020]. Dostupné z: <https://tema.finance.cz/d/urokova-sazba/cz/d/urokova-sazba/>.

Úvěrové registry aneb Kam se dostanete s úvěrem. [online]. Copyright © Finance 2020 [cit.17.10.2020]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/280055-uverove-riziko-bank-se-netyka-pouze-uveru/>.

Zprávy o inflaci. . [online]. Copyright © ČNB 2021 [cit.05.05.2021]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/>.

Legislativní dokumenty:

Zákon č. 257/2016 Sb., Zákon o spotřebitelském úvěru. In *Sbírka zákonů* 5.8.2016, částka 100. ISSN 1211-1244.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR Česká republika

ČS Česká spořitelna

ČSOB Československá obchodní banka

EU Evropská unie

KB Komerční banka

RPSN Roční procentní sazba nákladů

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů podle účelu a způsobu využití (Zdroj: ČNB)	38
Obrázek 2 Objem poskytnutých spotřebitelských úvěrů podle původní doby splatnosti (Zdroj: ČNB)	39
Obrázek 3 Logo České spořitelny (Zdroj: ČS).....	46
Obrázek 4 Logo komerční banky, (Zdroj: KB).....	48
Obrázek 5 Logo Československé obchodní banky, (Zdroj: ČSOB)	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Základní struktura bilance českého bankovního systému (vlastní zpracování, Revenda, 2012, s. 91).....	19
Tabulka 2 Analýza bank dle RPSN (Zdroj: Banky.cz).....	37
Tabulka 3 Srovnání úrokových sazeb vybraných finančních institucí v roce 2020 (vlastní zpracování, Zdroj: peníze.cz)	40
Tabulka 4 Vlastní zpracování (Zdroj: CZSO)	43
Tabulka 5 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČS)	47
Tabulka 6 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČS)	47
Tabulka 7 Vlastní zpracování (Zdroj: KB).....	48
Tabulka 8 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČSOB).....	49
Tabulka 9 Vlastní zpracování (Zdroj: ČSOB).....	50
Tabulka 10 Vlastní zpracování, (Zdroj: ČSOB).....	50
Tabulka 11 Analýza rozpočtu žadatele (vlastní zpracování).....	52
Tabulka 12 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru (vlastní zpracování)	53
Tabulka 13 Analýza rozpočtu žadatele (vlastní zpracování).....	55
Tabulka 14 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru u banky (vlastní zpracování).....	56
Tabulka 15 Orientační srovnání spotřebitelského úvěru u nebankovní instituce (vlastní zpracování)	57

